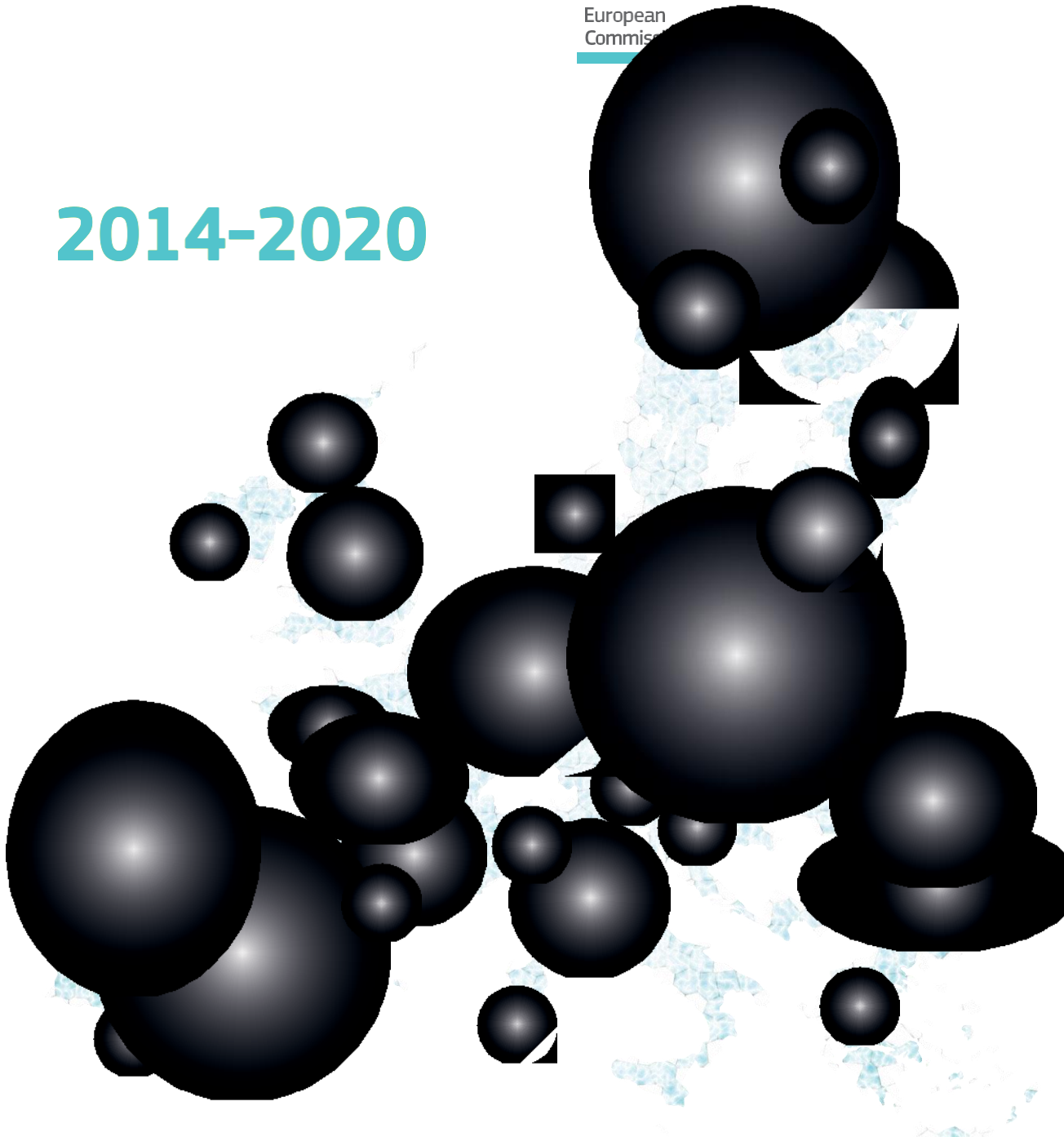

2014-2020

Koncepcie a odporúčania

PROGRAMOVÉ OBDOBIE

2014-2020

**USMERŇUJÚCI DOKUMENT
K MONITOROVANIU A HODNOTENIU**

EURÓPSKY KOHÉZNY FOND
EURÓPSKY FOND REGIONÁLNEHO ROZVOJA

Koncepcie a odporúčania

PRÁVNE OZNÁMENIE

Ani Európska komisia, ani žiadna iná osoba konajúca v jej mene nenesie zodpovednosť za používanie informácií z tejto publikácie, ani za akékoľvek chyby, ku ktorým môže dôjsť aj napriek starostlivej príprave a overovaniu. Táto publikácia nemusí nevyhnutne odrážať postoj Európskej únie. Citáty sú autorizované, ak je uvedený zdroj.

Viac informácií o Európskej únii je k dispozícii na internete na: (<http://europa.eu>).

Europe Direct je služba, ktorá vám pomôže nájsť odpovede
na vaše otázky o Európskej únii.

Bezplatné telefónne
číslo (*): 00 800 6 7 8 9
10 11

(*) Poskytnuté informácie sú bezplatné, ako aj väčšina
telefonických hovorov (i keď hovory prostredníctvom niektorých
operátorov, z telefónnej búdky alebo v hoteloch môžu byť spoplatnené).

Zdroj fotografií: ©iStockphoto

© Európska únia, 2015

Reprodukovanie je autorizované, ak je uvedený zdroj.

Európska komia, Generálne riaditeľstvo pre regionálnu politiku,

Oddelenie 02 - Komunikačné

Avenue de Beaulieu 1

1160 Brusel

e-mail: regio-publication@ec.europa.eu

ISBN: 978-92-79-45496-7

doi: 10.2776/969657

Vytlačené v Belgicku

Predslov

Kohézna politika je viditeľným prejavom solidarity naprieč Európskou úniou a predstavuje veľmi významnú časť rozpočtu Európskej únie. Občania očakávajú, že im bude známe, čo sa dosiahlo z verejných prostriedkov a chcú si byť istí, že uplatňujeme tú najlepšiu politiku. Pri naplňaní týchto ich očakávaní zohrávajú úlohu monitorovanie a hodnotenie.

Tento dokument je zhutneným sprievodcom programami, ktoré pokrývajú širokú škálu tém a kontextov. Na základe bohatých skúseností, ktoré získali členské štáty a Komisia počas uplynulých rokov, sme presvedčení, že takýto stručný prístup je tým správnym prístupom. Tento materiál objasňuje niektoré významné zmeny, ku ktorým došlo v ponímaní a organizovaní monitorovania a hodnotenia. Tou najdôležitejšou je dôraz na jasnejšie vyjadrenie cieľov politiky. Je kľúčom k vykonávaniu politiky orientovanej na výsledky a odklonu od nadmerného zamerania na čerpanie fondov. Druhou významnou záležitosťou je lepšie špecifikovanie rozdielnych úloh monitorovania a hodnotenia. Zreteľnejšie sú vyjasnené rôzne typy hodnotenia a výziev pri uplatňovaní metodologickej dôslednosti s cieľom zabezpečiť účinok našich intervencií.

S cieľom zhrnúť vybrané informácie o vykonávaní programov, príloha 1 tohto usmerňujúceho dokumentu uvádza vymedzenia pojmov spoločných ukazovateľov výstupov, ktoré sa majú podľa vhodnosti používať vo všetkých programoch.

Tento dokument sa tiež zasadzuje za niektoré dôležité štandardy, ktorými by sme sa mali riadiť v našej práci. Vhodné a dôsledné metódy sú nevyhnutným základom dôveryhodného hodnotenia. Transparentnosť celého postupu, počnúc vypracovaním zadania až po zverejnenie správ, je ďalšou dôležitou zložkou zabezpečenia kvality a neskrivených výsledkov.

Tento dokument neobsahuje podrobné usmernenie pre metódy hodnotenia alebo posudzovania projektov. Usmernenie k metódam sa nachádza na online portáli EVALSED, ktorý je vedený a aktualizovaný na webovej stránke Generálneho riaditeľstva pre regionálnu a mestskú politiku. Tento dokument sa taktiež nezaobera návrhmi Komisie pre oblasť kondicionality a výkonnostného rámca, pre ktoré sa možno vydajú špecifické usmernenia. I keď sú štrukturálne fondy upravené tým istým všeobecným nariadením, existujú isté rozdiely pri ich vykonávaní. Preto sa tento usmerňujúci dokument vzťahuje na Európsky fond regionálneho rozvoja a Kohézny fond. Pre Európsky sociálny fond bol vydaný samostatný usmerňujúci dokument.

Správa hospodárskych záležitostí, na ktorej sa spoločne podieľajú členské štáty, regióny a európska úroveň, je ústredným znakom kohéznej politiky. Úspech a relevantnosť monitorovania a hodnotenia budú závisieť od nasadenia a odhodlania aktérov na všetkých úrovniach. Komisia považuje za jednu zo svojich hlavných úloh uľahčenie výmeny skúsenosti v členských štátoch a oslovenie akademickej obce, aby sa tak formulovali najlepšie idey a nápady pre túto politiku. Stále sa učíme, v niektorých prípadoch neuspějeme, ale snažíme sa neustále systematicky vylepšovať našu politiku. Musíme byť naďalej otvorení a prijímať nové podnety, aby náš prístup a poskytnuté usmernenie zostali relevantnými.

Odbor pre hodnotenie Generálneho riaditeľstva pre regionálnu a mestskú politiku by chcel poďakovať predstaviteľom členských štátov v hodnotiacej sieti pre oblasť regionálnej politiky a predstaviteľom akademickej obce za ich kritické pripomienky a bohaté rady ktoré pomohli tomu, aby tento dokument bol spoľahlivý po teoretickej stránke a využiteľný v praxi. Osobitné poďakovanie patrí Harveymu Armstrongovi, Massimovi Floriovi, Fransovi Leeuwovi, Albertovi Martinimu a Frankovi Vanclayovi.

Obsah

1. **KLÚČOVÉ KONCEPCIE**

1.1. Intervenčná logika programu ako východisko. Výsledky a ukazovate výsledkov.....	4
1.2. Monitorovanie a hodnotenie: podpora riadenia a zachytenie výsledkov	5
1.2.1 Monitorovanie	6
1.2.2 Hodnotenie	6
1.2.2.1 Hodnotenie vplyvu – zachytenie výsledkov	6
1.2.2.2 Hodnotenie vykonávania – stránka riadenia	8
1.2.2.3 Hodnotenie integrovaných programov.....	9
2. ŠTANDARDY HODNOTENÍ	9
3. PRAKTICKÉ BODY PRE PROGRAMOVÉ OBDOBIE 2014-20 PREERÓPSKY FOND REGIONÁLNEHO ROZVOJA A KOHÉZNY FOND	10
3.1 Programovanie	10
3.1.1 Jasné ciele a výber ukazovateľov výsledkov	10
3.1.2 Úloha ukazovateľov výstupov	11
3.1.3 Spoločné ukazovatele.....	12
3.2 Ex ante hodnotenie operačných programov	12
3.3 Monitorovanie – výročná správa o vykonávaní	13
3.4 Hodnotenie počas programového obdobia	14
3.5 Plán hodnotenia	15
3.5.1 Stanovenie plánu hodnotenia	15
3.5.2 Prvky plánu hodnotenia.....	16
3.5.3 Preskúmanie a pozmenenie plánu hodnotenia	16
3.6 Použitie hodnotení	16
3.7 Hodnotenie ex post	17
3.8 Transparentnosť	
3.9 Úloha Európskej komisie	

PRÍLOHY

Zoznam spoločných ukazovateľov

Príklady použitia ukazovateľov výsledkov

Štruktúra štandardov hodnotenia:

Odporúčaná literatúra

37

1. KLÚČOVÉ KONCEPCIE

Spoločné chápanie kľúčových koncepcií a pojmov programovania, monitorovania a hodnotenia by malo vytvoriť základ pre ich praktické uplatňovanie regiónmi, členskými štátmi a Komisiou. Časť 1 tohto dokumentu sa snaží uľahčiť toto spoločné chápanie¹.

1.1. intervenčná logika programu ako východisko. Výsledky a ukazovate výsledkov².

Východiskom pri navrhovaní akejkoľvek verejnej intervencie je určenie problému, ktorý sa má riešiť. Nakoľko vždy je množstvo skutočných alebo vnímaných potrieb, rozhodnutie o tom, ktoré neuspokojené potreby by sa mali riešiť, je výsledkom rozhodovacieho spoločenského procesu ("politického rozhodnutia"). Súčasťou tohto procesu je tiež stanovenie smerovania žiadúcej zmeny a niekedy žiadúcej situácie, ku ktorej by sa malo dopracovať (cieľ). Verejná intervencia sa často zacieli na dosiahnutie viacerých výsledkov. Napríklad investície do železničnej siete sa môžu zamerať na zlepšenie dostupnosti regiónu a na zníženie zaťaženia životného prostredia.

Výsledky a ukazovate výsledkov.

Zamýšľaný *výsledok* je konkrétnou mierou blaha a pokroku dosiahnutého pre ľudí³, čo motivuje opatrenia politiky, t.j. to, čo sa má zmeniť za pomoci navrhnutých intervencií. Ako príklad možno uviesť mobilitu, ktorej zlepšenie je cieľom budovania dopravných infraštruktúr, napr. postavením novej železničnej trate.

Po tom, ako bol stanovený výsledok, ktorý sa má dosiahnuť, musí byť vyjadrený náležitými opatreniami. To je možné dosiahnuť určením jedného alebo viacerých ukazovateľov výsledkov. Príkladom ukazovateľov výsledkov horeuvedeného prípadu železničnej trate je cestovný čas, emisie CO a smrteľné dopravné nehody. Zníženia týchto rozmerov by mohli byť cieľom politiky.

Ukazovatele výsledkov sú premenné, ktoré poskytujú informácie o niektorých špecifických aspektoch výsledkov, ktoré sú vhodné na meranie.

Výber jasných ukazovateľov výsledkov pomáha pochopiť daný problém a potrebu politiky a neskôr pomáha posúdiť, či boli splnené ciele. V tomto kontexte je užitočné stanoviť ciele pre ukazovatele výsledkov.

Identifikovanie potrieb a žiadúceho výsledku ešte neznamená, že sme tým už plne navrhli verejnú intervenciu. Rôzne faktory môžu potlačiť plánovaný výsledok smerom k žiadúcej zmene alebo ho od nej odkloniť. Tvorcovia politiky musia takéto faktory analyzovať a rozhodnúť, ktoré budú predmetom

¹ Časť 1 tohto dokumentu vo všeobecnosti pojednáva o kľúčových koncepciách monitorovania a hodnotenia. Osobitné právne pojmy z nariadení o štrukturálnych fondoch sa používajú len v ďalších častiach.

² Táto časť ťaží z metodologickej poznámky „*Outcome indicators and targets*“, ktorú vypracovala pre Generálne riaditeľstvo pre regionálnu politiku expertná skupina vedená pánmi F. Barca a P. McCann. V tomto materiáli význam pojmu „*result*“ (výsledok) je ten istý ako „*outcome*“ v dokumente Barcu/McCanna. Väčšina jazykov navyše používa pre oba pojmy len jedno slovo. Viac informácií o vymedzení ukazovateľov výsledkov ESF nájdete v nadchádzajúcom usmerňujúcom dokumente pre hodnotenie a monitorovanie ESF.

³ Pojem zmeny tiež zahŕňa zmeny správania, spoločenských postupov, inštitúcií atď. Medzi žiadané výsledky patria aj zmeny dosiahnuté prostredníctvom „horizontálneho prístupu“ (napr. environmentálne ciele), pretože otázka sa nemení: Čo by sa verejnou intervenciou malo zmeniť?

verejnej politiky. Inak povedané, musí sa stanoviť intervencia s určitou intervenčnou logikou. Ak napríklad ukazovateľom výsledkov programu je počet nehôd, možno predpokladať, že bezpečnejšie cesty, prechod na železničnú dopravu alebo lepšie správanie vodičov zmenia situáciu.

tvorcovia programu musia objasniť, ktoré z týchto faktorov chcú ovplyvniť. Konkrétna aktivita programov vedie k výstupom.

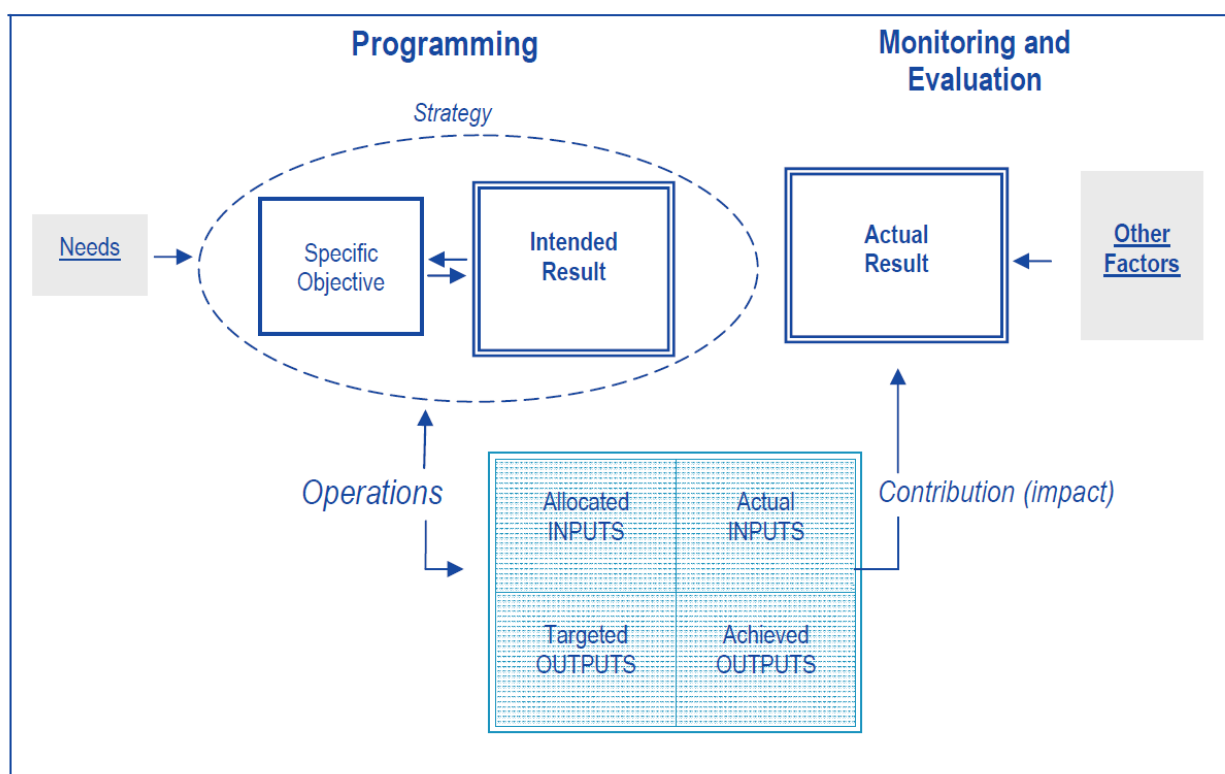
Výstupy sú priamym produktom programov. Majú prispieť k dosiahnutiu výsledkov.

Zámer zmeniť situáciu v určitom regióne, v sektore alebo pre skupinu ľudí (potenciálnych prijímateľov) je *raison d'être* programu, teda jeho zmyslom a opodstatnenosťou. Programy investícií z verejných zdrojov však často nemôžu podporiť všetky osoby, oblasti alebo podniky, ktorých sa daný problém dotýka. Vo väčšine prípadov sa niektorí potenciálni prijímatelia aj stanú skutočnými prijímateľmi.

Dobre nám môže poslúžiť trafické zobrazenie intervencie za pomoci logického rámca. Takéto štylizované zobrazenie programu by malo odraziť to, že intervencia môže viesť k viacerým výsledkom, a že k týmto zmenám môžu viesť viaceré postupy. Rovnako poslúži aj diferencovanie výsledku (výsledkov) podľa dotknutých skupín a časových horizontov.

Graf 1 znázorňuje výstupy, výsledky a vplyvy v zjednodušenom logickom rámci na účely programovania, monitorovania a hodnotenia. Uvádzame do pozornosti, že použitie a miesto „vplyvu“ sa zmenilo v porovnaní s predchádzajúcim usmernením Generálneho riaditeľstva pre regionálnu politiku. Nasledujúca časť 1.2 vysvetľuje zložku monitorovania a hodnotenia vrátane použitia pojmu „vplyv“ („impact“).

Graf 1: Výstupy, výsledky a dopad v súvislosti s programovaním, monitorovaním a hodnotením

Programming - Programovanie
Monitoring and Evaluation - Monitorovanie a hodnotenie
Needs - Potreby
Specific Objective – Špecifický cieľ
Intended Result - Zamýšľaný výsledok
Actual Result - Skutočný výsledok
Other Factors - Iné faktory
Operations - Operácie
Allocated INPUTS – Alokované VSTUPY
Actual INPUTS - Skutočné VSTUPY
Targeted OUTPUTS - Cieľové VÝSTUPY
Achieved OUTPUTS - Dosiahnuté VÝSTUPY
Contribution (impact) - Príspevok (vplyv)

1.2. Monitorovanie a hodnotenie: podpora riadenia a zachytenie účinkov

Verejnosc' očakáva, že riadiace orgány budú pri zabezpečovaní chodu programu plniť dve zásadné úlohy:

- účinne realizujú program (riadenie programu) a
- posúdia, či program dosiahol žiadané účinky.

V nasledujúcej časti objasňujeme náš názor, že monitorovanie je nástrojom, ktorý slúži v provom rade na účely riadenia, pričom hodnotenie prispieva k plneniu oboch spomínaných úloh. Učenie je ústredným cieľom všetkých hodnotení.

1.2.1 Monitorovanie

Monitorovanie prostriedkov na pozorovanie. *Monitorovanie výstupov* znamená pozorovať, či sa dosahujú zamýšľané, plánované výsledky a či vykonávanie je na dobrej ceste.

Programy kohéznej politiky sa vykonávajú v kontexte viacúrovňového riadenia s jasným ohraničením a vymedzením úloh a zodpovedností. Aktéri v tomto systéme - implementačné agentúry, riadiace orgány, národná úroveň a úroveň EÚ - sa líšia z hľadiska toho, aké informačné potreby má pre nich monitorovanie naplniť. Jednou z úloh na európskej úrovni je zhromažďovanie určitých informácií zo všetkých programov, aby sa vedeli pred Radou, Parlamentom, Európskym dvorom audítorov a občanmi EÚ vo všeobecnosti zodpovedať, na čo sa použili zdroje Kohéznej politiky. Toto je úlohou *spoločných ukazovateľov* zadaných na úrovni EÚ.

Monitorovanie tiež sleduje zmeny ukazovateľov výsledkov (monitorovanie politiky). Sledovanie hodnôt ukazovateľov výsledkov umožňuje posúdiť, či sa ukazovatele uberajú požadovaným smerom. Ak sa neuberajú, je potrebné promptne sa zamyslieť nad vhodnosťou a účinnosťou intervencií a nad vhodnosťou zvolených ukazovateľov výsledkov. Upozorňujeme na to, že monitorovanie politiky znamená sledovať vývoj za všetkých potenciálnych prijímateľov, nie iba skutočných prijímateľov.

Hodnoty ukazovateľov výsledkov, tak pri východiskových situáciách, ako i postupom času, sa dajú v niektorých prípadoch získať zo štátnych alebo regionálnych štatistík. V iných prípadoch je možno potrebné zrealizovať prieskum, alebo použiť administratívne údaje, napríklad údaje z podnikového registra alebo údaje o prijímateľoch dávok v nezamestnanosti.

1.2.2 Hodnotenie

Zmeny ukazovateľa výsledkov sú vyvolané akciami spolufinancovanými verejnými intervenciami, napríklad fondami, ako i *inými faktormi*. Inak povedané, rozdiel medzi situáciou pred a po realizovaní verejnej intervencie sa nerovná účinku verejnej intervencie:

Zmena ukazovateľa výsledkov = príspevok intervencie + príspevok iných faktorov

Pozorovať možno len ľavú stranu tejto rovnice.

Vplyv je zmena, ktorú možno spoľahlivo prisúdiť intervencii. „Účinok intervencie“ alebo „príspevok intervencie“ sú alternatívne výrazy používané pre túto predstavu.

1.2.2.1 Hodnotenie vplyvu - zachytenie účinkov

Úlohou hodnotenia vplyvu je oddeliť účinky intervencie od príspevku iných faktorov a pochopiť fungovanie programov. Je potrebné odpovedať na dve osobité otázky:

- mala verejná intervencia vôbec nejaký účinok, a ak áno, aký veľký - pozitívny alebo negatívny - bol tento účinok. Otázkou je: *Funguje to?* Existuje tu príčinná súvislosť? Toto je otázka, na ktorú sa snaží odpovedať kontrafaktuálne hodnotenie dopadov .
- prečo intervencia dosiahla zamýšľané (a nezamýšľané) účinky. Cieľom je odpovedať na otázku „prečo a ako to funguje?“ Dať odpoveď na túto otázku sa snaží *hodnotenie vplyvov založené na teórii*.

Upozorňujeme na to, že obe otázky nemožno úplne d seba oddeliť: Každé hodnotenie, ktoré sa pýta, či „to funguje“ , musí prevziať základné prvky teórie zmeny (ako? a prečo?), aby

určilo, ktorými zmenami je potrebné sa zaoberať, a ktoré sa majú pripísať príčine. Obdobne platí aj, že každé hodnotenie kladúce si otázku „prečo to funguje?“ predpokladá - možno implicitne - kontrafaktickú situáciu. Toto je konceptuálna úroveň, na ktorej dve stránky hodnotenia vplyvov majú niektoré spoločné znaky, pričom primárne odpovedajú na dve odlišné otázky - „funguje to?“ a „prečo?“.

Význam *hodnotenia založeného na teórii* vychádza zo skutočnosti, že mnoho iných informácií, okrem kvantifikovateľného účinku vyvolaného v kauzálnom vzťahu, je užitočných pre tvorcov politiky na to, aby sa mohli rozhodnúť, ktorá politika sa vykoná, a aby sa zodpovedali občanom. Otázka prečo súbor intervencií vyvolá účinky, ako, pre koho a za akých podmienok, zamýšľané ako i nezamýšľané, je minimálne, ak nie viac, rovnako relevantná, dôležitá a rovnako náročná ako otázka „či sa dosiahla zmena“. Výsledkom tohto prístupu nie je len vyčíslený odhad vplyvu, ale i *príbeh (rozprávanie)*. Z hodnotení založených na teórii môže vzísť cenná a vzácna komodita, náhľad do toho, prečo veci fungujú, alebo prečo nefungujú a za akých okolností. Hlavné zameranie nespočíva na protichodnom porovnaní („ako by to bolo bývalo bez“), ale skôr na *teórii zmeny* („funguje to tak, ako sa očakávalo, aby došlo k želanej zmene“). Hlavný význam teórie zmeny je dôvodom, prečo sa tento prístup nazýva hodnotenie vplyvov založené na teórii.

Medzi zvyčajné metódy patria rešerše literatúry, analýzy administratívnych údajov, prípadové štúdie, rozhovory a prieskumy, ktorých cieľom je rekonštruovať a overiť intervenčnú logiku. Medzi často uvádzané prístupy patria realistické hodnotenie, všeobecná metóda vylúčenia, analýza príspevku a hodnotenie účasti. Dobré hodnotenie tohto typu nemá problém poukázať na nezamýšľané účinky. Takéto účinky a pochopenie ich mechanizmov môžu byť rovnako dôležité ako zamýšľaná intervenčná logika.

Kontrafaktúálne hodnotenie dopadov je súbor techník požičaných zo štatistiky a lekárstva. Majú potenciál spoľahlivo odpovedať na otázku „funguje to?“. Ústredná otázka kontrafaktúálneho hodnotenia je pomerne precízna - aký veľký rozdiel vyvolá úprava a odpoveď je zvyčajne vyjadrená číslami, alebo častejšie rozdielmi, ktoré možno celkom dobre vysvetliť príčinnou súvislosťou na základe empirických dôkazov a istých predpokladov. Je rozdiel viditeľný vo výstupe po vykonaní intervencie, je spôsobený samotnou intervenciou, alebo niečím iným? Hodnotenia tohto typu sa zakladajú na modeli príčiny a účinku a vyžadujú si spoľahlivo a dôsledne zadané podmienky na overenie faktorov iných než intervencie, ktoré tiež môžu spôsobiť pozorovanú zmenu.

Medzi zvyčajné metódy patria metóda Difference-in-Differences, Discontinuity Design, Propensity Score Matching, Instrumental Variables (inštrumentálnych premenných) a metóda náhodných kontrolných skúšok. Existencia základných, východiskových údajov a informácií o situácii *podporených* a *nepodporených* prijímateľov v určitom časovom momente po vykonaní verejnej intervencie je zásadným predpokladom pre uplatniteľnosť kontrafaktúálnych metód. Naivné porovnania „pred a po“, ktoré sa často používajú v praxi, predpokladajú, že vplyv iných faktorov je zanedbateľný. Ak sa vychádza z takéhoto predpokladu, malo by to byť výslovne uvedené a možno ho prijať ako „jednoduchý, praktický prístup“ v niektorých prípadoch, napríklad v prípade napojenia domácností na čistiareň odpadových vôd.

Upozorňujeme, že kontrafaktúálne metódy sa zvyčajne aplikujú len na niektoré intervencie (napr. vzdelávanie, podporu podnikov), t.j. na relatívne homogénne intervencie s vysokým počtom prijímateľov. Ak verejný orgán chce odhadnúť účinky intervencií, v prípade ktorých sú kontrafaktúálne metódy nevhodné (napr. veľké investície), možno použiť iné metódy. Napríklad v prípade projektu výstavby cesty možno použiť ex post analýzu nákladov a prínosov alebo sektorový model dopravy.

Ideálne by sa kontrafaktúálna metóda a prístupy založené na teórii mali navzájom dopĺňať. Tvorcovia politiky by mali použiť výsledky z oboch súborov metód, ak to považujú za vhodné. Aj za predpokladu, že kontrafaktúálne metódy dokázali, že určitá intervencia fungovala a dokonca to bolo možné aj vyčísliť, stále ide o zistenie týkajúce sa jednej intervencie za určitých okolností. Na to, aby sme pochopili, na ktoré intervencie je možné takéto zistenia preniesť a čo určuje mieru prenosnosti sú potrebné techniky kvalitatívneho hodnotenia.

Hodnotenia vplyvov oboch typov sa vykonávajú počas programového obdobia a po ňom. Ex ante hodnotenie programov možno tiež chápať ako analýzu založenú na teórii, ktorá hodnotí silu teórie zmeny a logický rámec pred vykonaním programu. Dôležité je pozrieť sa na rôzne možné intervencie a vybrať z nich tie, ktoré pravdepodobne dosiahnú ciele programu s najnižšími nákladmi.

Rámček 1: Existuje ideálne hodnotenie zaručujúce platné odpovede?

Ako sme znázornili na príklade hodnotení vplyvov, všetky metódy a prístupy majú svoje silné a slabé stránky. Všetky hodnotenia je potrebné:

- uspošobiť na konkrétnu otázku, ktorú je potrebné zodpovedať, na predmet programu a jeho kontext.
- Vždy, keď je to možné, je potrebné na otázky nazerať z rôznych uhlov pohľadu a za pomoci rôznych metód. To je zásada triangulácie.
- Náklady na hodnotenie musia byť odôvodnené možným ziskom vedomostí a poznatkov. Pri rozhodovaní o výbere hodnotenia je potrebné zohľadniť, čo je už známe o danej intervencii.

Celkovo povedané: Metódy je potrebné vyberať a kombinovať prípad od prípadu. Existuje škála metód a neexistuje "najlepšia" metóda na všetky prípady a okolnosti.

Uzatvorenie cyklu politiky

Hodnotenia vplyvov oboch typov v prvom rade skúmajú, či a ako posudzovaná verejná intervencia viedla k vzniku rozdielu u prijímateľov. Dobré hodnotenie by však malo dať do súvislosti svoje zistenia (napr. dopad na prijímateľov) s monitorovaním politiky (viď časť 1.2.1), ktoré sa zaoberá všetkými potenciálnymi prijímateľmi. Dôvodom je to, že intervenciu vlastne spustila vnímaná potreba istého regiónu, sektoru alebo skupiny ľudí. Takže po uplynutí vhodnej doby by si orgány mali položiť otázku, či sa vyriešil problém identifikovaný na začiatku. Bol účinok intervencie dostatočne veľký na to, aby zavážil? Inak povedané, bola intervencia užitočná?

1.2.2.2 Hodnotenie implementácie – stránka riadenia

Hodnotenia implementácie sa zaoberajú tým, ako sa vykonáva a riadi program. Zvyčajnými otázkami, ktoré sa kladú, je či potenciálni prijímatelia vedia o programe a či k nemu majú prístup, či postup podávania žiadosti je čo najjednoduchší, či kritéria výberu projektov sú jasné a relevantné, či je zdokumentovaný systém riadenia údajov, či sú výsledky programu účinne odkomunikované.

Hodnotenia tohto typu sa zvyčajne robia začiatkom programového obdobia.

Rámček 2: Hodnotenia vplyvov sú potrebné

Doposiaľ sa hodnotenia kohéznej politiky zvykli zamerať viac na otázky vykonávania než účinkov intervencií. V prípade obdobia od r. 2014 chce Komisia napraviť túto nerovnováhu a podnietiť, aby sa vypracovávalo viac hodnotení na úrovni EÚ, na národnej i regionálnej úrovni, ktoré by skúmali vplyv intervencií kohéznej politiky na blaho občanov, či už ekonomické, sociálne alebo environmentálne, alebo v kombinácii všetkých troch. Je to zásadný prvok posilneného zamerania politiky na výsledky.

1.2.2.3 Hodnotenie integrovaných programov

Väčšina programov regionálnej politiky je integrovanej, zložitej povahy. Znamená to, že rozdielne časti programov sú naplánované tak, aby boli vo vzájomnej interakcii a vo svojom fungovaní sa navzájom posilňovali. Hodnotenie takýchto programov je osobitne náročné.

Jednou stratégiou je najskôr vyhodnotiť každú zložku integrovaného programu samostatne. Účinnosť zložiek je zvyčajne nevyhnutným predpokladom pre účinnosť celého balíka. Ak je možné preukázať ich účinnosť, potom je pravdepodobnejšie, že celý program naplní svoje stanovené ciele. V ďalšom kroku by sme mohli vyhodnotiť, či kombinácia dvoch alebo viacerých intervencií je účinnejšia než len jedna intervencia.

Hodnotenia založené na teórii by mohli posúdiť, či intervenčné logiky jednotlivých zložiek navzájom do seba zapadajú a či pravdepodobne povedú k synergickému účinku. To je možné urobiť počas hodnotenia ex ante a počas programového obdobia.

Po tretie je možné vyhodnotiť účinok integrovaného programu ako celku. Tradične sa takto postupuje v prípade veľkých programov s použitím makroekonomických modelov. Skúšali sa aj iné metódy, napríklad kontrafaktuálne metódy porovnávajúce rozvoj podporených regiónov a regiónov bez podpory⁴.

2. ŠTANDARDY HODNOTENIA

S cieľom zabezpečiť kvalitu výkonu hodnotenia Komisia odporúča členským štátom a regiónom, aby svoju prácu založili na jasne identifikovaných štandardoch, ktoré si samy vytvoria, alebo použijú štandardy Európskej komisie, alebo štandardy národných evaluačných spoločností, OECD alebo iných organizácií. Väčšina štandardov sa stretáva v takých zásadách akými sú nutnosť plánovania, zapojenie zainteresovaných strán, transparentnosť, použitie dôsledných metód, nezávislosť a šírenie výsledkov. Možná štruktúra s určitými vysvetleniami je uvedená v prílohe 3.

⁴Vid' napríklad: „Measuring the effects of European regional policy on economic growth: a regression discontinuity approach”. Busillo, Muccigrosso, Pellegrini, Tarola, Terribile (2010). Reprodukované tiež v Piatej správe o hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti, 2010.

3. PRAKTICKÉ BODY PRE PROGRAMOVÉ OBDOBIE 2014-20 PRE EURÓPSKY FOND REGIONÁLNEHO ROZVOJA A KOHÉZNY FOND

Zámerom tejto časti dokumentu je poskytnúť (budúcim) programovým manažérom isté praktické podnety k tomu, čo sa vyžaduje od monitorovania a hodnotenia kohéznej politiky. Skúma, čo by sa malo urobiť a kedy, pričom sa zohľadnia podnety a zásady načrtnuté v predchádzajúcej časti tohto dokumentu i to, čo už bolo predstavené v navrhovaných nariadeniach pre budúce programové obdobie.

3.1 Programovanie

Programy s jasne zadanými zmenami, ktoré sa chcú dosiahnuť, sústredné na obmedzený počet intervencií, sú rozhodujúcim predpokladom pre dosiahnutie hmatateľných výsledkov. Sústredenie finančných prostriedkov tiež uľahčí kvalitný postup programovania, v ktorom sa obmedzené administratívne zdroje môžu venovať starostlivej príprave intervencií.

3.1.1 Jasný cieľ a výber ukazovateľov výsledkov

(článok 27, článok 96 nariadenia o spoločných ustanoveniach)

Prioritné osi sú stavebnými blokmi programov. Každá prioritná os obsahuje jednu alebo viac investičných priorít vybraných členskými štátmi a regiónmi podľa ich konkrétnych potrieb a kontextu. Konkrétny cieľ je vyjadrením toho, čo sa každá investičná priorita snaží dosiahnuť (viď článok 2 ods. 34 nariadenia o spoločných ustanoveniach, v ktorom je uvedené vymedzenie pojmu konkrétny cieľ). Zmena, o ktorú sa snaží konkrétny cieľ, je vyjadrená jedným (alebo len niekoľkými) *ukazovateľmi výsledkov*.

Ukazovatele výsledkov musia spĺňať určité kritéria kvality. Mali by (nariadenie o spoločných ustanoveniach, príloha XI):

- a) reagovať na politiku: mali by byť úzko prepojené s intervenciami podporovanými v rámci politiky. Mali by zachytiť podstatu výsledku vychádzajúc z pádneho argumentu o tom, ktoré znaky môžu a nemôžu reprezentovať;
- b) byť normatívne: s jasným a prijatým normatívnym výkladom (t.j. musí panovať zhoda v tom, že ak sa pohybujú istým konkrétnym smerom, je to priaznivý alebo nepriaznivý výsledok);
- c) byť pevné: spoľahlivé, štatisticky overené;
- d) mať včasný zber údajov: ktoré sú k dispozícii vtedy, keď sú potrebné, pričom je tu priestor na diskusiu a revidovanie v prípade potreby a sú odôvodnené.

Príloha 2 uvádza vypracované príklady ukazovateľov výsledkov.

Každý výsledkový ukazovateľ musí mať *východiskovú hodnotu* (článok 6 nariadenia o EFRR, článok 5 nariadenia o KF, článok 16 nariadenia o EÚŠ). Východiskom je hodnota ukazovateľa výsledkov na začiatku programového obdobia (napríklad počet start-upov v danom roku v prípade priority, ktorá má podnietiť rast počtu start-upov v regióne). Táto hodnota môže byť k dispozícii zo štatistických alebo administratívnych údajov. Obzvlášť v prípade menších intervencií je asi potrebné vypracovať informácie, ktoré ešte nie sú k dispozícii, napríklad prostredníctvom prieskumov či zisťovaní.

Ak v prípade EFRR a KF program nevie podať východiskovú hodnotu pre ukazovateľ výsledkov, možno to vnímať ako prípad, kedy sa neplní kondicionalita ex ante pri ukazovateľoch výsledkov. A preto je potrebné pre program vypracovať akčný plán, aby sa čo najskôr zabezpečila východisková hodnota (viď článok 19 ods. 2 nariadenia o spoločných ustanoveniach o postupe, ktorý sa má uplatňovať).

Rámček 3: Pozor, slepá ulička: Východisková hodnota prečo alebo pre koho?

Vo fáze programovania, keď sa rozhoduje o programe, budúci riadiaci orgán vždy analyzuje situáciu všetkých potenciálnych prijímateľov. Mohla by to byť napríklad produktivita MSP v regióne pred vykonaním programu. Toto je východisko, ktoré požaduje nariadenie.

Je potrebné ho odlišiť od údajov, ktoré sú nutné pre kontrafaktuálne hodnotenie, kde vo väčšine prípadov ide o iné údaje. V tomto prípade sú potrebné informácie o podporených subjektoch alebo skupine nepodporených subjektov pre porovnanie. Štatistiky často neposkytujú tieto informácie. Je potrebné ich zozbierať na účely plánovaného hodnotenia, napríklad prostredníctvom monitorovacieho systému v prípade podporených MSP a za pomoci iných vhodných prostriedkov v prípade nepodporených MSP. Viď príklady v prílohe 2.

Programy si stanovujú ciele pre ukazovatele výstupov špecifické pre každý program na rok 2023, ale môžu byť vyjadrené kvantitatívne alebo kvalitatívne (čl. 6 nariadenia o EFRR, článok 5 nariadenia o EFRR, článok 16 nariadenia o EÚS). Ako objasňuje časť 1 tohto dokumentu, sú tu dve otázky, ktoré je potrebné jasne oddeliť:

- odhad budúcej hodnoty ukazovateľa výsledkov. Tak, ako v prípade východiska, aj táto hodnota sa týka všetkých potenciálnych prijímateľov. Môže ju ovplyvniť program a iné faktory. Toto je ten stanovený cieľ, o ktorom hovorí legislatíva.
- Príspevok programu k zmene ukazovateľa výsledkov (vplyv programu). Hodnotenie vplyvov môže dať odpoveď na túto otázku.

Príloha 2 uvádza príklady toho, ako je možné vyjadriť cieľ ukazovateľa výsledkov. Stanoviť kvalitatívne ciele znamená vyjadriť škálu očakávaných hodnôt, očakávané smerovanie zmeny a očakávané tempo zmeny. Ak nie je možné to zmysluplne naznačiť, potom je potrebné, aby priorita stanovila určité okamžité kroky alebo prekážky, ktoré je potrebné prekonať, aby sa dosiahol konečný cieľ.

Investičné priority sa vykonávajú prostredníctvom projektov. Ukazovatele výsledkov sú vyjadrením cieľa investičnej priority. Následne ukazovatele výsledkov môžu dať informáciu pre rozhodnutie o výberových kritériách pre projekty, pretože projekty by mali byť schopné preukázať, ako prispievajú k dosiahnutiu cieľov priority. Je potrebné zdôrazniť, že výber projektov je úlohou členských štátov.

3.1.2 Úloha výstupov

Ukazovatele výstupov pokrývajú všetky investičné priority programu (čl. 27 ods. 4 písmeno b, článok 96 ods. 2 písmeno b nariadenia o spoločných ustanoveniach). Ako objasňuje časť 1 tohto dokumentu, mali by byť odvodené z intervenčnej logiky programu, vyjadrujúc jeho akcie. Ukazovatele výstupov na zozname spoločných ukazovateľov nemusia postačovať na to, aby odrazili akcie určitého programu. V takom prípade je nutné stanoviť programovo špecifické ukazovatele výstupov.

Program si stanoví *súhrnné ciele* pre ukazovatele výstupov na rok 2023 (článok 6 nariadenia o EFRR, článok 5 nariadenia o EFRV, článok 16 nariadenia o EÚS). Východiská pre ukazovatele výstupov sa nepožadujú (inak povedané, východisko je stanovené na nulu).

Rámček 4: Ako stanoviť ciele pre ukazovatele výstupov?

Stanovenie cieľov ukazovateľov výstupov si vyžaduje znalosti toho, aké výsledky intervencie by sa mali podporovať a pri akých nákladoch. V prípade mnohých intervencií je možné výpočet jednotkových nákladov odvíjať od skúseností z minulosti, či už na základe programu spolufinancovaného z kohéznej politiky alebo z národných systémov alebo založeného na použití sektorových noriem.

Náročnou úlohou môže byť stanovenie cieľov pre úplne novú intervenciu. Vo fáze programovania môže plánovací orgán len vypracovať najlepší odhad, ktorý možno niekedy v budúcnosti bude potrebné revidovať.

V oboch prípadoch je dôležité poskytnúť verejnosti dostatok informácií, aby odhad bol zrozumiteľný. Tento prístup posilní demokratickú transparentnosť a otvorí odhad kritike a vylepšeniu.

3.1.3 Spoločné ukazovate

Spoločné ukazovatele majú za cieľ zhromažďovať informácie v členskom štáte a naprieč členskými štátmi. Sú odrazom často používaných investícií z EFRR a Kohézneho fondu. Spoločné ukazovate odrážajú akcie, nie ciele programu alebo regionálnej politiky. Akcie odzrkadlené v spoločných ukazovateľoch nie sú dôležitejšie než iné akcie.

Členské štáty používajú prípadne ukazovatele zo zoznamu *spoločných ukazovateľov*, 6 nariadenia o EFRR, článok 5 nariadenia o EFRV, článok 16 nariadenia o EÚS; vid' prílohu 1). Výraz „v prípade potreby“ („when appropriate“) alebo „prípadne“ („when relevant“) znamená, že ak napríklad program nepodporuje výstavbu ciest, príslušný spoločný ukazovateľ „kilometre novo vybudovaných ciest“ sa neuplatňuje.

3.2 Ex ante hodnotenie operačných programov

(článok 55 nariadenia o spoločných ustanoveniach)

Hodnotenie ex ante má posúdiť nasledujúce prvky s cieľom skvalitniť operačné programy:

- prínos k stratégii Únie na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu vzhľadom na vybrané tematické ciele a priority, pričom sa berú do úvahy národné a regionálne potreby, ako aj skúsenosti získané z predchádzajúcich programových období;
- vnútorná súdržnosť navrhovaného programu alebo činnosti a ich vzťah s inými nástrojmi;
- súlad pridelených rozpočtových prostriedkov s cieľmi programu;
- súlad vybraných tematických cieľov, priorít a súvisiacich cieľov programov so spoločným strategickým rámcom, partnerskou dohodou a s príslušnými odporúčaniami pre jednotlivé krajiny podľa článku 121 ods. 2 Zmluvy a príslušných odporúčaní Rady prijatých podľa článku 121 ods. 2 Zmluvy;
- relevantnosť a jasnosť navrhovaných programovo špecifických ukazovateľov;
- aký bude prínos očakávaných výstupov do dosahovaných výsledkov;
- či sú kvantifikované cieľové hodnoty ukazovateľov realistické vzhľadom na podporu plánovanú z fondov;
- dôvody formy navrhovanej podpory;
- primeranosť ľudských zdrojov a administratívnych kapacít na riadenie operačného programu;
- vhodnosť postupov monitorovania a zberu potrebných údajov na vykonanie hodnotení;
- vhodnosť čiastkových cieľov zvolených pre výkonnostný rámec;
- primeranosť plánovaných opatrení na podporu rovnakých príležitostí mužov a žien a predchádzanie akejkoľvek diskriminácii;
- primeranosť plánovaných opatrení na podporu udržateľného rozvoja;
- opatrenia plánované na zníženie administratívnej záťaže prijímateľov.

Hodnotenie ex ante môže pomôcť pochopiť údaje potrebné na plánované hodnotenia a tiež môže pomôcť stanoviť východiská pre ukazovatele výsledkov. Hodnotenie ex ante môže tiež pomôcť členským štátom pri

posudzovaní kondicionalít ex ante súvisiacich so štatistickými systémami a ukazovateľmi výsledkov (príloha XI nariadenia o spoločných ustanoveniach).

Hodnotenie ex ante by sa malo realizovať v súčinnosti s vytváraním programu a predkladá sa Komisii v tom istom čase ako operačný program spolu so zhrnutím. Členský štát v prípade potreby začlení strategické environmentálne posudzovanie do hodnotenia ex ante.

Komisia dala k dispozícii podrobnejšie usmernenie k hodnoteniu ex ante.

3.3 Monitorovanie – výročná správa o vykonávaní

(článok 27, článok 96 nariadenia o spoločných ustanoveniach)

Výročná správa je jedným z kľúčových prvkov monitorovania operačného programu. Všetky správy o vykonávaní majú obsahovať určité informácie a to počnúc správou za rok 2016:

- o vykonávaní programu a jeho prioritných osí. Okrem finančných údajov sa požadujú aj *súhrnné hodnoty ukazovateľov výstupov*. Hodnoty sa týkajú vybraných a plne vykonaných operácií. Viď článok 2 ods. 14 nariadenia o spoločných ustanoveniach, ktorý obsahuje vymedzenie pojmu „ukončená operácia“.)

„Súhrnný“ znamená, že za každý rok je potrebné uviesť hodnotu, ktorá zahŕňa výsledky z predchádzajúcich rokov.

Informácie založené na vybraných projektoch sú obzvlášť cenné v prvých rokoch obdobia, kedy skutočné hodnoty, pri použití informácií z ukončených projektov, sú prirodzene veľmi nízke.

- akékoľvek záležitosti ovplyvňujúce výkonnosť programu vrátane dosiahnutia cieľových hodnôt,
- hodnoty ukazovateľov výsledkov programov vyňaté buď zo štatistík alebo poskytnuté z informačných zdrojov špecifických pre prioritu, ako napríklad z prieskumov, v určitom časovom momente. Upozorňujeme, že tieto hodnoty zahŕňajú príspevok programu a príspevok ostatných faktorov. Týkajú sa všetkých potenciálnych prijímateľov (ide o tú istú analytickú jednotku ako v prípade vymedzenia pojmu východisko).
- syntéza zistení z hodnotení, ktoré boli k dispozícii v predchádzajúcom finančnom roku.

Správy predložené v roku 2017 navyše posúdia:

- pokrok dosiahnutý pri naplňaní cieľov programu,
- vrátane príspevku programu k zmene ukazovateľov výsledkov, ak sú k dispozícii dôkazy z hodnotení.

Správa predložená v roku 2019 a záverečná správa budú obsahovať hore uvedené prvky a informácie o prínose a *posúdenie* prínosu k dosahovaniu stratégie Únie na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu.

Okrem splnenia požiadaviek stanovených pre vypracovanie výročnej správy je potrebné, aby riadiaci orgán zhromažďoval aj ďalšie doplňujúce údaje. Môže byť napríklad potrebné sledovať ukazovatele výsledkov prijímateľov na účely hodnotenia (viď časť 3.5.2 plánu hodnotenia). Alebo v inom prípade môže operačný program či programy obsahovať integrovanú územnú investíciu (IÚI) a programoví manažéri sa môžu rozhodnúť použiť konkrétne ukazovatele výsledkov pre IÚI, aj keď to nariadenie nepožaduje.

Elektronický prenos údajov

Údaje o ukazovateľoch by sa mali zasielať Komisii elektronicky ako súčasť predkladania výročnej správy. Touto záležitosťou sa bude podrobne zaoberať vykonávacie nariadenie (viď článok 111 ods. 5 nariadenia o spoločných ustanoveniach).

Rámček 5: Zvyčajné chyby v predkladaní správ

Zdanlivo malé chyby môžu znížiť hodnotu správy, najmä ak informácie sú podávané súhrnne za viacero programov, ako je tomu v prípade spoločných ukazovateľov. Medzi zvyčajné chyby patria napríklad:

- používanie nesprávnej jednotky merania (napríklad km² namiesto hektárov, megawatt hodiny namiesto megawattov, používanie domácej štátnej meny namiesto eura),
- vykazovanie ročných namiesto súhrnných hodnôt,
- nesprávne použitie oddeľovača desatinných miest v elektronických systémoch (v angličtine použitie čiarky namiesto bodky),
- nesúlad medzi výročnou správou o vykonávaní a zaslanými štruktúrovanými údajmi cez SFC,
- preklepy pri zadávaní údajov.

Skúsenosti ukazujú, že je zásadne potrebné, aby regionálne a národné orgány kontrolovali kvalitu. Vážne nedostatky v systéme monitorovania môžu viesť k tomu, že Komisia pozastaví priebežné platby (článok 142 ods. 1 písmeno d nariadenia o spoločných ustanoveniach).

3.4 Hodnotenie počas programového obdobia

(článok 56 nariadenia o spoločných ustanoveniach)

Hodnotenie počas programového obdobia by malo odrážať potreby programov. Hodnotenie sa môže vzťahovať na programy, priority, témy v programoch atď.

Všetky typy hodnotenia vrátane hodnotenia vplyvov a hodnotenia implementácie zohrajú úlohu. Hodnotenia implementácie ktoré podporujú hladké plnenie programu, sú skôr užitočné v raných fázach implementácie. K hodnoteniu, ktoré zachytáva účinky priorit a zaoberá sa ich teóriou zmeny, dochádza v neskoršej etape. Právne ustanovenia nebránia členským štátom v tom, aby robili strednodobé hodnotenia.

Komisia nabáda členské štáty, aby dobrovoľne zahrnuli do správy hodnotenie vplyvov podobných intervencií v predchádzajúcom programovom období. Je to zmysluplné, pretože v prípade mnohých intervencií prejdú roky predtým, ako sa ich účinky plne prejavia (napr. v prípade veľkých infraštruktúr, projektov výskumu a technologického rozvoja).

Aspoň raz v priebehu programového obdobia sa v hodnotení posúdi, ako podpora z EŠIF prispela k napĺňaniu cieľov každej priority. Vhodnými nástrojmi sú hodnotenie vplyvov s použitím prístupov založených na teórii alebo kontrafaktuálnych metódach.

Úlohou riadiaceho orgánu je zabezpečiť zrealizovanie takýchto hodnotení. Riadiaci orgán môže túto povinnosť splniť i tým, že sa hodnotenia vypracujú v rámci iných požiadaviek, napríklad keď ich požaduje Komisia v rozhodnutí o schéme štátnej pomoci spolufinancovanej z fondov EŠIF. Takéto hodnotenia by sa mali uviesť v pláne hodnotenia a musia byť predmetom následných postupov, ktoré požaduje nariadenie o spoločných ustanoveniach, napr. musí ich preskúmať monitorovací výbor a musia sa zaslať Komisii.

Zhrnutie za každý operačný program v decembri 2022 zhrnie hlavné zistenia hodnotenia a posúdi hlavné výstupy a výsledky s uvedením pripomienok k poskytnutým informáciám (článok 114 ods. 2 nariadenia o spoločných ustanoveniach). Jedným z hlavných účelov má byť dodanie informácií do hodnotenia ex post, za ktoré bude hlavnú zodpovednosť niesť Európska komisia.

Monitorovací výbor preskúma všetky hodnotenia a následné postupy. V súvislosti s hodnotením programu môže monitorovací výbor dať riadiacemu orgánu odporúčania. Monitoruje opatrenia prijaté

na základe jeho odporúčaní (článok 49 ods. 4 nariadenia o spoločných ustanoveniach). Cennou súčasťou postupu riadiacich hodnotení sa môžu stať riadiace skupiny menované riadiacim výborom.

Všetky hodnotenia sa zasielajú Komisii, pokiaľ možno v elektronickej podobe (článok 56 ods. 3 nariadenia o spoločných ustanoveniach).

I keď to nariadenie nepožaduje, hodnotenia zrealizované vo všetkých programoch na základe partnerskej dohody môžu byť veľmi užitočné a to v závislosti od inštitucionálneho kontextu v členskom štáte.

Hodnotitelia musia byť funkčne nezávislí od orgánov, ktoré zodpovedajú za prípravu a vykonávanie budúceho programu (článok 54 nariadenia o spoločných ustanoveniach). Táto nezávislosť je zásadne dôležitá pre výkon dobrého hodnotenia, v prípade že hodnotitelia vyslovia konštruktívnu kritiku a odborne posúdia jednotlivé prvky programu. Miera nezávislosti by mala byť taká, aby nevznikali žiadne pochybnosti o tom, že túto prácu vykonávajú objektívne, posúdenie hodnotenia je nestranné a ich práca nie je podriadená dohode služieb zodpovedných za vytvorenie programu. Upozorňujeme však, že je tiež potrebné hodnotenie organizovať takým spôsobom, že hodnotitelia majú dostatočné znalosti o intervenciách, ktoré majú posúdiť. Obdobne je dôležité, aby systém hodnotenia bol zorganizovaný tak, že orgány zodpovedné za programovanie a vykonávanie zohľadnia zistenia.

Služby Komisie považujú za osvedčený postup, keď hodnotenie vypracúvajú externí odborníci alebo organizácia iná než tá, ktorá zodpovedá za vykonávanie programu a ktorýkoľvek sprostredkovateľský orgán, ktorý jej predkladá správy. V súvislosti s otázkou funkčnej nezávislosti uvedené dojednanie nevyvoláva žiadne pochybnosti. Externí odborníci môžu byť prínosom pre orgán zodpovedajúci za programovanie a to svojimi poznatkami a kapacitami, ktoré daná inštitúcia nemá interne k dispozícii.

Osvedčeným postupom je poveriť vykonávaním programu a hodnotením odlišné odbory v rámci jednej inštitúcie.

Keď je hodnotením a vytvorením programu poverený ten istý odbor alebo zložka danej inštitúcie - napr. v prípade malých implementačných štruktúr - mohlo by to vyvolať pochybnosti o funkčnej nezávislosti výkonu funkcie hodnotenia. To znamená, že je potrebné zaviesť jasné organizačné usporiadanie, ktoré zabezpečí potrebnú nezávislosť. Podľa názoru služieb Komisie je osvedčeným postupom vyžadovať zrealizovanie nasledovných opatrení:

- Jasný (písomný) popis činnosti práce osoby, tímu alebo zložky zodpovednej za výkon funkcie hodnotenia;
- Vylúčenie horeuvedenej osoby, tímu alebo zložky spod vplyvu a právomoci služieb zodpovedajúcich za vytvorenie/vykonávanie programu.

3.5 Plán hodnotenia

(článok 114 nariadenia o spoločných ustanoveniach).

Účelom plánu hodnotenia je skvalitniť hodnotenia vykonané počas programového obdobia.

3.5.1 Stanovenie plánu hodnotenia

Plán hodnotenia vypracuje riadiaci orgán alebo členský štát pre jeden alebo viacero operačných programov a predloží ho monitorovaciemu výboru najneskôr rok po prijatí programu (článok 114 ods. 1 nariadenia o spoločných ustanoveniach). Monitorovací výbor preskúma plán hodnotenia a schváli ho (článok 110 ods. 2 nariadenia o spoločných ustanoveniach). Plán hodnotenia môže obsahovať i hodnotenie domácich zdrojov.

Komisia odporúča začať vypracovávať plán hodnotenia spolu s operačným programom. Hodnotiteľ ex ante môže v tomto procese významne pomôcť.

3.5.2 Prvky plánu hodnotenia

Plán hodnotenia by mal obsahovať nasledujúce prvky:

- indikatívny zoznam hodnotení, ktoré sa majú vypracovať, ich predmet a zdôvodnenie;
- metódy, ktoré sa majú použiť pre jednotlivé hodnotenia a príslušné požiadavky na údaje;
- zabezpečenie, že údaje požadované pre určité hodnotenia budú k dispozícii alebo sa zozbierajú;
- časový harmonogram;
- stratégiu na zabezpečenie použitia a odkomunikovania hodnotení;
- potrebné ľudské zdroje;
- orientačný rozpočet na vykonanie plánu;
- prípadne plán školení.

Zpracovanie rozpočtu, ľudských zdrojov a prípadne i plánu školení prispieje k naplneniu legislatívnej povinnosti členských štátov poskytnúť zdroje potrebné na vypracovanie hodnotení (článok 54 ods. 2 nariadenia o spoločných ustanoveniach).

Plánovanie hodnotení, ktoré sa vykonáva v ranej fáze programového obdobia, pravdepodobne bude presnejšie než v prípade hodnotení plánovaných neskôr. Upozorňujeme, že v prípade určitých techník hodnotenia je potrebné zbierať údaje na začiatku programového obdobia. Ak sa niečo v tejto fáze vynechá, nemožno to neskôr napraviť.

Členské štáty si podľa svojich potrieb môžu vytvoriť koordinačný mechanizmus pre hodnotenie na národnej alebo regionálnej úrovni alebo naprieč zdrojmi financovania.

3.5.3 Preskúmanie a pozmenenie plánu hodnotenia (článok 110 ods. 2 nariadenia o spoločných ustanoveniach)

Monitorovací výbor preskúma plán hodnotenia a schváli potrebné úpravy. Komisia odporúča, aby sa plán hodnotenia preskúmal a prípadne aktualizoval raz ročne. Upozorňujeme, že ak aj už bol vypracovaný plán hodnotenia, nevylučuje to možnosť dodatočných hodnotení, ktoré by reagovali na naliehavé potreby.

3.6 Použitie hodnotení

Plánovanie a organizovanie dôsledných hodnotení vplyvu intervencií s objasnením mechanizmov plánovania a pochopením systému ich zabezpečenia a vypracovania je náročnou úlohou. Napriek tomu sa môže stať, že i kvalitné hodnotenie zostane bez následkov, ak sa vopred, počas a po vypracovaní hodnotenia nezávažilo jeho použitie.

Komisia odporúča, aby sa zohľadnili určité body. Tento zoznam nie je vyčerpávajúci.

- Užitočnosť hodnotení závisí od toho, ako je motivovaná a ako si uvedomuje význam hodnotení organizácia, ktorá zadáva vypracovanie hodnotenia. Panuje v nej pochopenie a otvorenosť voči predstave učenia sa? Regióny a členské štáty by mali vypracovať a odkomunikovať zainteresovaným stranám ako oni samy vnímajú tieto témy. Alebo sa hodnotenie vníma len ako povinnosť stanovená Komisiou?
- Hodnotenie by nemalo byť len úlohou riadiacich orgánov. Osobitne v prípade regionálnych programov, ktoré majú širokú škálu intervencií, je dôležité klásť otázky, ktoré sú relevantné pre implementačné agentúry a sektorové ministerstvá.

- Od samého počiatku sa postup hodnotenia musí orientovať na použitie a používateľa. O otázke účelu, metód a použitia hodnotenia by mali hodnotiteľ a zadávateľ hodnotenia začať komunikovať ešte predtým, ako sa rozbehnú práce na hodnotení.
- Malo by sa zorganizovať, ako bude prebiehať komunikácia o hodnotení, postupoch hodnotenia a správach. Správy je potrebné uspošobiť vzhľadom na ich budúceho čitateľa alebo škálu rôznych čitateľov.
- Hodnotenia sa často môžu začať používať už v *priebehu* hodnotenia. Spätná väzba od hodnotiteľa k prijímateľom a zadávateľom hodnotenia môže zvýšiť kvalitu a využitie postupu hodnotenia.
- Vo všeobecnosti je lepšie, ak sa vypracujú odporúčania v dialógu medzi hodnotiteľom a zadávateľom hodnotenia, pretože zadávateľ často jasnejšie chápe, čo je zrealizovateľné v určitom inštitucionálnom alebo politickom kontexte.
- Formovanie poznatkov - učenie sa - je súhrnnym procesom. Vyžaduje si čas, snahu mnohých hodnotiteľov, výmenu zistení a kritickú diskusiu. Komisia verí, že by tu mala zohrávať úlohu predovšetkým ústredná štátna správa v organizovaní tohto postupu.

3.7 Hodnotenie ex post

(článok 57, článok 114 nariadenia o spoločných ustanoveniach)

Účelom hodnotenia ex post je získať prehľad o programovom období ako celku. Preskúma sa efektívnosť a účinnosť fondov a ich vplyv na hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť a ich prínos k inteligentnému, udržateľnému a inkluzívnemu rastu ako prioritám Únie.

Za hodnotenia ex post, ktoré sa majú dokončiť do 31. decembra 2024, zodpovedá Komisia v úzkej súčinnosti s členskými štátmi a riadiacimi orgánmi. Hodnotenie ex post uľahčí hodnotenia členských štátov a Komisie počas programového obdobia, najmä zhrnutie hodnotení, hlavných výstupov a výsledkov za toto obdobie zo strany členských štátov, ktoré sa má predložiť Komisii do 31. decembra 2022.

Komisia vyzýva členské štáty, aby vykonali svoje vlastné hodnotenia ex post.

3.8 Transparentnosť

(článok 54 ods. 4 nariadenia o spoločných ustanoveniach).

Všetky hodnotenia sa sprístupnia verejnosti, najmä prostredníctvom internetu. Odporúča sa vypracovať zhrnutie v angličtine, aby sa tak v Európe uľahčila výmena zistení hodnotení.

Členské štáty môžu ísť nad rámec týchto legislatívnych požiadaviek. Ako príklad možno uviesť interaktívnu elektronickú mapu s informáciami o projektoch a prijímateľoch alebo s ďalšími informáciami o východiskách a monitorovaní ukazovateľov výsledkov.

3.9 Úloha Európskej komisie

Nariadenia, ktoré upravujú regionálnu politiku stanovujú, aby Európska komisia zhrnula isté množstvo informácií na európskej úrovni, napríklad prostredníctvom správ o pokroku (článok 52 nariadenia o spoločných ustanoveniach) a hodnotení vykonaných Komisiou (článok 56 ods 4 nariadenia o spoločných ustanoveniach). Ak sa pôjde nad rámec týchto povinností, Komisia by rada spolupracovala s členskými štátmi a v prípade potreby ich podporila.

Generálne riaditeľstvo pre regionálnu a mestskú politiku si kladie za cieľ:

- dať k dispozícii poznatky a skúsenosti regiónov a členských štátov ich partnerom, napr. prostredníctvom seminárov a zverejňovaním všetkých správ hodnotenia na svojej webovej stránke;
 - podporiť rozvoj systému zabezpečenia kvality, napríklad použitím procesu partnerského preskúmania (peer review);
 - uľahčiť výmenu skúseností naprieč členskými štátmi, napríklad prostredníctvom siete REGIO generálneho riaditeľstva s členskými štátmi;
 - poskytovať usmernenia k prístupom a metódam hodnotenia, napríklad prostredníctvom usmerňovacích dokumentov a ďalšieho rozvoja EVALSED;
- ponúkať vzdelávacie podujatia, napríklad letné školy na tému hodnotenia.

Glosár pojmov

Východisko	Hodnota ukazovateľa pred vykonaním príslušnej intervencie v rámci politiky. Napríklad východisko ukazovateľov výstupov je nula. Východiskom ukazovateľov výsledkov, ktoré majú byť predložené v operačnom programe, je situácia pred zrealizovaním intervencie programu v <i>regióne</i> alebo v <i>skupine</i> obyvateľov alebo podnikov a pod., ktorú chcete zmeniť.
Spoločné ukazovatele	Zoznam ukazovateľov s odsúhlasenými vymedzeniami pojmov a jednotiek merania, ktoré sa prípadne použijú v operačnom programe, pričom umožňujú agregovanie na národnej a európskej úrovni.
Hodnotenie	Hodnotenie je systematickým zberom a analýzou informácií o programoch a projektoch, ich účele a plnení. Z toho odvádza poznatky o ich prínose a vplyve ako základu pre posúdenie. Hodnotenie sa používa na zlepšenie účinnosti a poskytnutie informácií pre rozhodovanie o súčasnom a budúcom programovaní.
Vplyv	Zmena, ktorú možno spoľahlivo prisúdiť intervencii. Je to to isté, ako „účinnok“ intervencie alebo „príspevok k zmene“ .
Ukazovateľ	Premenná, ktorá podáva kvantitatívnu alebo kvalitatívnu informáciu o jave. Zvyčajne je vyjadrená hodnotou a mernou jednotkou.
Metóda	Metódy sú skupiny techník a nástrojov hodnotenia, ktoré plnia rôzne účely. Zvyčajne pozostávajú z postupov a protokolov, ktoré zabezpečujú systemizáciu a konzistentnosť vykonávania hodnotení. Metódy sa môžu zamerať na zber alebo analýzu informácií a údajov; môžu byť kvantitatívne alebo kvalitatívne; a môžu sa snažiť popísať, vysvetliť, predpovedať alebo informovať akciu. Výber metód vyplýva z povahy intervencie, z otázok hodnotenia, ktoré sa kladú a z režimu preskúmania - kauzálne, exploratívne, normatívne atď.
Ukazovateľ výstupov	Ukazovateľ popisujúci „fyzický“ výsledok zdrojov vynaložených prostredníctvom intervencií v rámci politiky. Ako príklad možno uviesť: dĺžku, šírku alebo kvalitu postavených ciest; počet hodín dodatočných vyučovacích hodín zabezpečených intervenciou; kapitálové investície zrealizované pomocou dotácií.
Výsledok	Konkrétny rozmer blaha ľudí, ktorý motivuje akciu v rámci politiky, t.j. to, čo sa očakáva, že sa zmení prostredníctvom intervencií vytvorených a vykonaných v rámci politiky. Ako príklad možno uviesť: mobilitu v oblasti; kompetencie v danom sektore činnosti.
Ukazovateľ výsledkov	Ukazovateľ popisujúci konkrétny aspekt výsledku, znaku, ktorý je možné merať. Ako príklad možno uviesť: čas potrebný na dopravu z W do Y pri priemernej rýchlosti ako aspekt mobility; výsledky skúšok z danej témy ako aspekt kompetencie; podiel firiem, ktorým bol zamietnutý úver s akoukoľvek úrokovou sadzbou ako aspekt dôvodnenia bánk.

PRÍLOHY

Príloha 1

Zoznam spoločných ukazovateľov

Spoločné ukazovatele sú legislatívne požadované a uvedené v prílohách nariadenia o EFRR, nariadenia o Kohéznom fonde a nariadení o EÚS. Dole uvedený zoznam uvádza očíslované spoločné ukazovatele a príslušné orientačné vymedzenie pojmu.

		JEDNOTKA	NÁZOV	Vymedzenie pojmu/Pripomienky
	Výrobné investície			
1		podniky	Počet podnikov, ktorým sa poskytuje podpora	<p>Počet podnikov, ktorým sa poskytuje z EFRR podpora v akejkoľvek podobe (či už daná podpora predstavuje štátnu pomoc alebo nie).</p> <p>Podnik: Organizácia vyrábajúca výrobky alebo poskytujúca služby na uspokojenie potrieb trhu s cieľom dosiahnuť zisk. Podnik môže mať rôznu právnu formu (samostatne zárobkovo činná osoba, verejná obchodná spoločnosť, komanditná spoločnosť atď.)</p> <p>Upozorňujeme, že ukazovatele 1-5 merajú počet podnikov a je potrebné vyhnúť sa viacnásobnému započítaniu podnikov (t.j. podnik, ktorému sú poskytnuté granty viac než jedenkrát sa počíta len jeden raz ako podnik, ktorému sú poskytnuté granty). Osvedčeným postupom je prideliť každému podniku jedinečný identifikátor, aby sa tak vyhlo viacnásobnému započítaniu toho istého podniku.</p> <p><i>Upozorňujeme, že súčet ukazovateľov 2, 3 a 4 môže byť vyšší než hodnota ukazovateľa 1, ak podniky môžu dostať rôzne druhy podpory alebo kombinovanú podporu.</i></p> <p>Tento ukazovateľ by sa mal používať spolu s ukazovateľmi 28 a 29 v prípade inovácie v podnikoch. Tento ukazovateľ je tiež potrebný, ak sa poskytuje podpora na opatrenia na podporu energetickej účinnosti v podnikoch.</p>
2			Počet podnikov, ktorým sa poskytujú granty	<p>Počet podnikov, ktorým sa poskytuje podpora vo forme nenávratnej priamej finančnej podpory podmienenej len dokončením projektu (granty).</p> <p><i>Podsúbor „počtu podnikov, ktorým sa poskytuje podpora“</i></p>

3			Počet podnikov, ktorým sa poskytuje finančná pomoc iná než granty	Počet podnikov, ktorým sa poskytuje finančná podpora negrantového typu a to v podobe úveru, úrokovej dotácie, úverovej záruky, rizikového kapitálu alebo iného finančného nástroja. <i>Podsúbor „počtu podnikov, ktorým sa poskytuje podpora”</i>
4			Počet podnikov, ktorým sa poskytuje nefinančná pomoc	Počet podnikov, ktorým sa poskytuje podpora okrem priameho prevodu finančných prostriedkov (usmernenie, konzultácie, podnikové inkubátory atď.). Rizikový kapitál sa považuje za finančnú podporu. <i>Podsúbor „počtu podnikov, ktorým sa poskytuje podpora”</i>
5			Počet podporených nových podnikov	Počet podnikov, ktoré vznikli s finančnou pomocou alebo podporou (konzultácie, usmernenia atď.) poskytnutou z EFRR alebo z nástroja financovaného z EFRR. Vytvorený podnik neexistoval tri roky pred začatím projektu, ale riadiaci orgán alebo vnútroštátna legislatíva môžu znížiť toto časové kritérium. Podnik sa nepovažuje za novo vytvorený, ak len zmenil právnu formu. <i>Podsúbor „počtu podnikov, ktorým sa poskytuje podpora”</i> <i>Tento ukazovateľ by sa mal použiť pre opatrenie rozvoja podnikov i opatrenie inovácie, ak cieľom je vytvoriť alebo podporiť nové podniky (napr. podniky vzniknuté odčlenením (spin-off), technologické start-upy).</i>
6		EUR	Súkromné investície zodpovedajúce verejnej podpore pre podniky (granty)	Celková hodnota príspevku zo súkromných zdrojov v podporenom projekte, ktorý sa kvalifikuje ako štátna pomoc, ak forma podpory je grant (viď spoločný ukazovateľ 2 „počet podnikov, ktorým sa poskytujú granty”) vrátane neoprávnených častí projektu.

7		EUR	Súkromné investície rovnocenné verejnej podpore pre podniky (okrem grantov)	Celková hodnota príspevku zo súkromných zdrojov v podporenom projekte, ktorý sa kvalifikuje ako štátna pomoc, ak forma podpory je iná ako grant (vid' spoločný ukazovateľ 3 „počet podnikov, ktorým sa poskytuje finančná pomoc okrem grantov”) vrátane neoprávnených častí projektu.
---	--	-----	---	--

8		Ekvivalent plného pracovného úväzku (full-time equivalent, FTE)	Nárast zamestnanosti v podporených podnikoch	<p>Hrubé nové pracovné miesta v podporených podnikoch v ekvivalente plného pracovného úväzku (FTE). V zásade ide o ukazovateľ „pred a po“, ktorý zachytáva tú časť nárastu zamestnanosti, ktorá je priamym následkom dokončenia projektu (pracovníci zamestnaní na zrealizovanie projektu sa nezapočítavajú). Pracovné miesta musia byť obsadené (voľné pracovné miesta sa nezapočítavajú) a musia zvýšiť celkový počet pracovných miest v podniku. Ak sa celková zamestnanosť v podniku nezvýši, hodnota je nula - považuje sa za reorganizáciu a nie za nárast. Udržané pracovné miesta a podobne sa nezapočítavajú.</p> <p>Hrubý: Nezapočítava sa odkiaľ pochádza zamestnanec, pokiaľ to priamo prispieva k zvýšeniu celkového počtu pracovných miest v organizácii. Tento ukazovateľ by sa mal používať, keď je nárast zamestnanosti možné spoľahlivo prisúdiť podpore.</p> <p>Ekvivalent plného pracovného úväzku: Pracovné miesta môžu byť na plný úväzok, na polovičný úväzok alebo sezónne. Sezónne miesta a miesta na polovičný úväzok sa prepočítavajú na FTE s použitím noriem MOP/štatistických alebo iných noriem.</p> <p>Dĺžka trvania: Očakáva sa, že pracovné miesta budú trvalé, t.j. budú existovať primerane dlho v závislosti od priemyselno-technologickej charakteristiky; sezónne pracovné miesta by mali byť opakujúcej sa povahy. Číselné údaje za podniky, ktoré vyhlásili úpadok, sa počítajú ako nulový nárast zamestnanosti.</p> <p>Načasovanie: Údaje sa zbierajú pred začatím projektu a po jeho ukončení. Riadiace orgány si môžu stanoviť presné načasovanie. Priemerná zamestnanosť, na základe 6 mesiacov alebo roka, sa uprednostňuje pred číselnými údajmi o zamestnanosti ku konkrétnym dátumom.</p>
9	Udržateľný cestovný ruch	Návštevy/rok	Nárast v očakávanom počte návštev podporených lokalít kultúrneho alebo prírodného dedičstva a atrakcií	<p>Ex ante odhadovaný nárast počtu návštev miesta v roku nasledujúcom po dokončení projektu. Platí pre zlepšenia miesta, ktorých cieľom je pritiahnúť a prijať návštevníkov v snahe zabezpečiť udržateľný cestovný ruch. Spadajú sem miesta s alebo bez predchádzajúcej aktivity cestovného ruchu (napr. prírodné parky alebo budovy prerobené na múzeum). Jeden návštevník môže vykonať viacero návštev; v prípade skupiny návštevníkov sa počet návštev rovná počtu členov skupiny. Riadiace orgány vypracujú metodiku stanovovania odhadu očakávaného počtu, ktorá sa môže odvíjať od analýzy dopytu.</p>
	IKT			

10	Infraštruktúra IKT	domácnosti	Ďalšie domácnosti so širokopásmovým prístupom s rýchlosťou najmenej 30 Mbps	<p>Počet domácností s prístupom na internet s rýchlosťou sťahovania najmenej 30 Mb/s, a ktoré mali predtým obmedzenejší prístup, alebo vôbec nemali prístup na internet. Kapacita prístupu musí byť priamym dôsledkom podpory. Tento ukazovateľ meria počet domácností s možnosťou prístupu, nemeria, či sa ľudia žijúci v týchto domácnostiach skutočne rozhodnú pre pripojenie na internet alebo nie.</p> <p><i>30 Mbps je v súlade s EU2020, vid' COM(2010)245: „Digitálna agenda pre Európu”</i></p>
	Doprava			

11	Železnice	km	Celková dĺžka nových železničných tratí	Dĺžka železničných tratí postavených v rámci projektu, kde predtým neexistovala železničná trať
11a,			z toho: TEN-T	Celková dĺžka nových železničných tratí v rámci TEN-T
12		km	Celková dĺžka zrekonštruovaných alebo zmodernizovaných železničných tratí	Dĺžka železničných tratí, ktorých kvalita alebo kapacita sa zvýšila. Spadá sem elektrifikácia, zmena jednokoľajnej trate na dvojkolejnú, zvýšenie možnej rýchlosti na trati, alebo akákoľvek kombinácia uvedených možností, ale vylúčené je zavedenie systému železničnej signalizácie (vrátane zabezpečenia kompatibility s ERTMS (Európskym systémom riadenia železničnej dopravy)). <i>Zvolený prístup má vylúčiť systémy signalizácie, nakoľko skresľujú hodnoty. Systémy signalizácie sa riešia samostatným (programovo špecifickým) ukazovateľom.</i>
12a,			z toho: TEN-T	Celková dĺžka zrekonštruovaných alebo zmodernizovaných železničných tratí v rámci TEN-T
13	Cesty	km	Celková dĺžka novo vybudovaných ciest	Dĺžka ciest (v kilometroch) postavených v rámci projektu, kde: <ul style="list-style-type: none"> • predtým neexistovala žiadna cesta, alebo • v dôsledku dokončenia projektu sa výrazne zvýšila kapacita a kvalita predtým existujúcej miestnej cesty/cesty druhej triedy a dosiahla tak preradenie do vyššej triedy (napr. na cestu prvej triedy alebo ekvivalent). V tomto prípade sa cesta nemôže započítať do ukazovateľa „celková dĺžka zrekonštruovaných alebo zmodernizovaných ciest“.
13a,			z toho: TEN-T	Celková dĺžka novo vybudovaných ciest v rámci TEN-T
14		km	Celková dĺžka zrekonštruovaných alebo zmodernizovaných ciest	Dĺžka ciest, v prípade ktorých sa zvýšila kapacita alebo kvalita cesty (vrátane bezpečnostných noriem). Ak je modernizácia dostatočne významná na to, aby sa cesta mohla kvalifikovať ako nová cesta, započíta sa do „celkovej dĺžky novo vybudovaných ciest“ a nie do tohto ukazovateľa (viď hore).

14a,			z toho: TEN-T	Celková dĺžka zrekonštruovaných alebo zmodernizovaných ciest v rámci TEN-T
15	Mestská hromadná doprava	km	Celková dĺžka nových alebo zrekonštruovaných tratí pre električky a metro	Dĺžka postavených alebo zmodernizovaných tratí metra, električiek a prímestských vlakov. Prevádzka na zmodernizovaných tratiach sa musí významne zlepšiť ako dôsledok dokončeného projektu. Je potrebné eliminovať dvojité započítanie do tohto ukazovateľa a do ukazovateľov 11 a 12 (napr. prímestské železničné trate). Je na riadiacom orgáne, aby rozhodol, do ktorého ukazovateľa sa započítajú postavené/zmodernizované trate, ale vždy sa musí trať započítať len jedenkrát.
16	Vnútrozemské vodné cesty	km	Celková dĺžka nových alebo zrekonštruovaných vnútrozemských vodných ciest	Dĺžka vnútrozemských vodných ciest s novou alebo zlepšenou kapacitou dopravy. Takéto zlepšenie sa môže týkať zlepšenia kapacity dopravy alebo bezpečnostných aspektov.
	Životné prostredie			
17	Tuhý odpad	tony/rok	Zvýšené kapacita recyklácie odpadu	Ročná kapacita novo vybudovaných zariadení na recykláciu odpadu. Spadá sem aj rozšírenie už existujúcich zariadení.

18	Zásobovanie vodou	osoby	Počet ďalších obyvateľov s prístupom k lepšiemu zásobovaniu vodou	<p>Počet osôb, ktorým bola zabezpečená pitná voda prostredníctvom siete zásobovania pitnou vodou v dôsledku zvýšenia výrobnnej/prepravnej kapacity zásobovania pitnou vodou realizovaným projektom, a ktorí predtým neboli napojení alebo boli zásobovaní pitnou vodou subštandardne. Spadá sem i zlepšenie kvality pitnej vody. Tento ukazovateľ sa týka osôb žijúcich v domácnostiach so skutočným (t.j. nie potenciálnym) napojením na systém zásobovania vodou. Zahŕňa aj projekty rekonštrukcie, ale vylúčené sú projekty na zavedenie/zlepšenie zavlažovacích systémov.</p> <p>Počet osôb, ktorých odpadové vody sa dopravujú do čistiarní odpadových vôd prostredníctvom systému na dopravu odpadových vôd v dôsledku zvýšenia kapacity čistenia/dopravy odpadových vôd realizovaným projektom, a ktorí predtým neboli napojení, alebo ktorých čistenie odpadových vôd bolo riešené subštandardne. Spadá sem i zlepšenie úrovne čistenia odpadových vôd. Tento ukazovateľ sa týka osôb žijúcich v domácnostiach so skutočným (t.j. nie potenciálnym) napojením na systém čistenia odpadových vôd.</p> <p>Počet osôb vystavených riziku záplav, ktorých zraniteľnosť sa znížila v priamom dôsledku podporeného projektu.</p> <p><i>Iné opatrenia na predchádzanie rizík (iných než záplavy alebo lesné požiare) sa započítavajú do programovo špecifických ukazovateľov.</i></p> <p>Počet osôb vystavených riziku lesných požiarov, ktorých zraniteľnosť sa znížila v priamom dôsledku podporeného projektu.</p> <p>Plocha sanovanej alebo obnovenej kontaminovanej pôdy alebo opustenej pôdy, ktorá je daná k dispozícii na hospodársku činnosť (okrem neoprávnenej, t.j. poľnohospodárskej alebo lesnej pôdy) alebo na činnosť komunity.</p> <p>Plocha oblastí obnovených alebo vytvorených s cieľom zlepšiť stav ochrany ohrozených druhov. Operácie je možno vykonávať tak v rámci oblastí Natura 2000, ako i mimo takýchto oblastí, ktoré sú schopné zlepšiť stav ochrany cieľových druhov, biotopov alebo ekosystémov pre biodiverzitu a poskytovanie ekosystémových služieb. Oblasti, ktoré dostali podporu opakovane, by sa mali započítavať len jedenkrát.</p>
19	Čistenie odpadových vôd	populačný koeficient	Zvýšený počet obyvateľov so zlepšeným čistením komunálnych odpadových vôd	
20	Predchádzanie rizikám a riadenie rizík	osoby	Počet obyvateľov, ktorí majú prospech z opatrení na ochranu proti povodňam	
21		osoby		
22	Rekultivácia pôdy	hektáre	Počet obyvateľov, ktorí majú prospech z opatrení na ochranu pred lesnými požiarimi Celková plocha rekultivovanej pôdy	
23	Príroda a biodiverzita	hektáre		
	Výskum a inovácie		Plocha biotopov, ktoré dostali podporu s cieľom dosiahnuť lepší stav ich ochrany	

24		FTE	počet nových výskumných pracovníkov v podporených subjektoch	<p>Hrubé nové pracovné miesta (ktoré predtým neexistovali) na priamy výkon výskumných a vývojových činností (VaV) v ekvivalentoch plného pracovného úväzku. Pracovné miesto musí vzniknúť v dôsledku vykonania projektu alebo jeho dokončenia, musí byť obsadené (voľné pracovné miesta sa nespočítavajú) a musí zvýšiť počet výskumných pracovných miest v organizácii. Podporný personál VaV (t.j. pracovné miesta, ktoré nie sú priamo zapojené do činnosti VaV) sa nezapočítava. Tento ukazovateľ sa zameriava na zamestaný personál; podporený subjekt môže byť nový alebo už existujúci.</p> <p>Hrubý: Nezapočítava sa odkiaľ pochádza zamestnanec, pokiaľ to priamo prispieva k zvýšeniu celkového počtu výskumných pracovných miest v organizácii.</p> <p>Ekvivalent plného pracovného úväzku: Pracovné miesta môžu byť na plný úväzok, na polovičný úväzok alebo sezónne. Sezónne miesta a miesta na polovičný úväzok sa prepočítavajú na FTE s použitím noriem MOP/štatistických alebo iných noriem. V oblasti výskumu a technického rozvoja pracovné miesta zvyknú existovať kratšie („projektová podpora“). Pracovné miesta vytvorené pre rôzne projekty by sa mali sčítat' (za podmienky, že všetkým projektom bola poskytnutá podpora), pričom takýto prístup sa nepovažuje za dvojité započítanie.</p>
25		FTE	Počet výskumných pracovníkov pracujúcich v zrekonštruovaných zariadeniach výskumnej infraštruktúry	<p>Existujúce pracovné miesta v zariadeniach výskumnej infraštruktúry, ktoré (1) priamo vykonávajú VaV a (2) sú priamo ovplyvnené projektom. Pracovné miesta musia byť obsadené (voľné pracovné miesta sa nezapočítavajú). Podporný personál VaV (t.j. pracovné miesta, ktoré nie sú priamo zapojené do činnosti VaV) sa nezapočítava. Ak sa v priamom dôsledku projektu v taktýchto zariadeniach zamestná viac výskumných pracovníkov, teda počet výskumných pracovných miest sa zvýši, nové pracovné miesta sa tiež zarátajú (viď tiež „počet nových výskumných pracovníkov v podporených subjektoch“). Tieto zariadenia môžu byť súkromné alebo verejné.</p> <p>Projekt musí zlepšiť zariadenia alebo kvalitu vybavenia, t.j. údržba alebo náhrada bez zvýšenia kvality sa nezapočítava.</p>

26	podniky	Počet podnikov spolupracujúcich s výskumnými inštitúciami	<p>Počet podnikov, ktoré spolupracujú s výskumnými inštitúciami na vedecko-výskumných projektoch. Minimálne jeden podnik a jedna výskumná inštitúcia sa zúčastňujú na projekte. Jedna alebo viacero spolupracujúcich strán (výskumná inštitúcia alebo podnik) môže dostať podporu, ale poskytnutie podpory musí byť podmienené spolupracou. Spolupráca môže byť nová alebo už existujúca. Takáto spolupráca by mala trvať minimálne počas doby trvania projektu.</p> <p>Podnik: Organizácia vyrábajúca výrobky alebo poskytujúca služby na uspokojenie potrieb trhu s cieľom dosiahnuť zisk. Na pôvode podniku (či pochádza z EÚ alebo mimo EÚ) nezáleží. V prípade, že jeden podnik sa ujme formálneho vedenia a ostatní sú subdodávatelia, ale naďalej pôsobia v súčinnosti s danou výskumnou inštitúciou, všetky podniky by sa mali započítavať. Podniky spolupracujúce na rôznych projektoch by sa mali sčítavať (za podmienky, že všetkým projektom bola poskytnutá podpora), pričom takýto prístup sa nepovažuje za dvojité započítanie.</p> <p>Výskumná inštitúcia: organizácia, ktorej hlavnou činnosťou je VaV.</p> <p>Spolupráca sa môže počítať na základe buď operácií, alebo účastníkov. Tento ukazovateľ sa sústreďuje na podniky ako účastníkov.</p>
27	EUR	Súkromné investície rovnocenné verejnej podpore v oblasti inovácií a výskumno-vývojových projektov	Celková hodnota súkromného príspevku v podporenom projekte inovácie alebo VaV vrátane neoprávnených častí projektu.

28	podniky	Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky nové pre trh	<p>Tento ukazovateľ meria, či podnik prijíma podporu pre vývoj výrobku „nového pre trh“ na ktoromkoľvek jeho trhu. Spadá sem i inovácia postupu, pokiaľ tento postup prispieva k vývoju výrobku. Projekty, ktoré nemajú za cieľ skutočne vyvinúť výrobok, sa vylúčia. Ak podnik vyrába viacero výrobkov, alebo ak mu je poskytovaná pomoc na viacero projektov, takýto podnik sa započítava len ako jeden podnik. V prípade projektov spolupráce meria tento ukazovateľ všetky zúčastnené podniky.</p> <p>Výrobok je novým pre trh, ak na trhu neexistuje žiaden iný výrobok s tou istou funkciou, alebo technológia, ktorú nový výrobok používa, sa zásadne líši od technológie už existujúcich výrobkov. Výrobky môžu byť hmotné alebo nehmotné (vrátane služieb). Podporené projekty, ktorých cieľom bolo uviesť výrobky nové pre trh, ale nepodarilo sa im to, sa aj tak započítavajú. Ak je výrobok nový aj pre trh a aj pre firmu, takýto podnik by sa mal započítať do oboch príslušných ukazovateľov (viď ukazovateľ 29 „počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky nové pre firmu“).</p> <p>Na základe podnikateľskej činnosti podniku prijímajúceho podporu určí riadiaci orgán hranice trhu (zemepisné alebo iné).</p> <p><i>Ked' sa použije tento ukazovateľ, mal by sa použiť aj ukazovateľ 1.</i></p> <p><i>Upozorňujeme na vzťah s ukazovateľom 29 „počet podnikov, ktoré predstavili výrobok nový pre firmu“ . Aj keď väčšina klasických inovácií vedie k vytvoreniu výrobku nového pre trh i pre firmu, je možné, že takýto výrobok je novým pre trh, ale nie je novým pre firmu, napr. prispôbenie existujúceho výrobku pre nový trh bez zmeny jeho funkcie.</i></p>
----	---------	--	---

29		podniky	Počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky, ktoré sú pre firmu nové	<p>Teto ukazovateľ meria, či podnik dostáva podporu s cieľom vyvinúť výrobok „nový pre firmu“. Spadá sem i inovácia postupu, pokiaľ tento postup prispieva k vývoju výrobku. Projekty, ktoré nemajú za cieľ skutočne vyvinúť výrobok, sa vylúčia. Ak podnik vyrába viacero výrobkov alebo je mu poskytovaná pomoc na viacero projektov, takýto podnik sa započítava len ako jeden podnik. V prípade projektov spolupráce tento ukazovateľ meria všetky zúčastňujúce sa podniky, pre ktoré je výrobok novým.</p> <p>Výrobok je novým pre firmu, ak podnik nevyrábala výrobok s tou istou funkciou alebo výrobná technológia sa zásadne líši od technológie už vyrobených výrobkov. Výrobky môžu byť hmotné alebo nehmotné (vrátane služieb). Podporené projekty, ktorých cieľom bolo uviesť výrobky nové pre firmu, ale nepodarilo sa im to, sa aj tak započítavajú. Ak je výrobok nový pre trh i pre firmu, podnik by sa mal započítať v oboch príslušných ukazovateľoch (viď ukazovateľ 28 „počet podnikov, ktoré dostávajú podporu s cieľom predstaviť výrobky nové pre trh“).</p> <p><i>V prípadoch, keď sa použije tento ukazovateľ, mal by sa použiť aj ukazovateľ 1.</i></p> <p>Upozorňujeme na vzťah s ukazovateľom 28 „počet podnikov, ktoré predstavili výrobok nový pre trh“. Aj keď väčšina klasických inovácií vedie k vytvoreniu výrobku nového pre trh i pre firmu, je možné, že výrobok je novým pre firmu, ale nie pre trh, napr. určité prenosy technológií.</p>
	Energetika a zmena klímy			
30	Obnoviteľné zdroje energie	MW	Zvýšená kapacita na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov	<p>Zvýšenie kapacity na výrobu energie v zariadeniach využívajúcich obnoviteľné zdroje energie na základe výstavby/zariadenia v rámci projektu. Patrí sem elektrická a tepelná energia.</p> <p>Obnoviteľný zdroj energie: Akýkoľvek zdroj energie, ktorý nie je fosílny alebo jadrový. Viď článok 2 ods. a nariadenia č. 2009/28.</p>
31	Energetická účinnosť	domácnosti	Počet domácností so zlepšenou klasifikáciou podľa spotreby energie	<p>Počet domácností so zlepšenou triedou energetickej efektívnosti - viď smernicu 2010/31/EÚ. Zlepšená trieda musí byť priamym dôsledkom dokončenia projektu.</p> <p><i>Systém klasifikácie upravuje smernica (2010/31/EÚ) a stanovuje termín na vypracovanie podrobnejších pravidiel do 30. júna 2011 a termín na transponovanie/uplatnenie najneskôr do polovice roku 2013.</i></p>

32		kWh/rok	Zníženie ročnej spotreby primárnej energie vo verejných budovách	<p>Výpočet sa odvádza od energetických certifikátov budov (viď článok 12 ods. 1 písm. b smernice 2010/31/EÚ). V súlade s termínmi stanovenými v smernici sa musí tento ukazovateľ použiť na všetky verejné budovy s celkovou užitočnou plochou viac ako 500m², ktoré boli zrekonštruované s použitím podpory zo štrukturálnych fondov. Ak sa rekonštrukcia začala po 9. júli 2015, hraničná hodnota pre verejné budovy sa znižuje na 250m² celkovej užitočnej plochy. Riadici orgán môže zahrnúť do výpočtu budovy s menej ako 250m² (alebo 500m² pred 9. júlom 2015).</p> <p>Hodnoty sa vypočítajú na základe energetických certifikátov vystavených pred a po rekonštrukcii. Tento ukazovateľ uvádza celkové zníženie ročnej spotreby, nie celkovú úsporu spotreby.</p>
33		odberatelia	Počet dodatočných odberateľov energie napojených na inteligentné siete	<p>Inteligentná sieť: Elektrická sieť, ktorá integruje akcie odberateľov energie na základe výmeny digitálnych informácií s prevádzkovateľom siete alebo dodávateľom. Odberateľom energie môže byť spotrebiteľ, výrobca alebo obaja. Podniky môžu byť tiež odberateľmi.</p>

34	Zníženie emisií skleníkových plynov	tony ekvivalentu CO ₂	Odhadované ročné zníženie emisií skleníkových plynov	<p>Tento ukazovateľ sa počíta pre intervencie, ktorých priamym cieľom je zvýšenie výroby energie z obnoviteľných zdrojov (viď ukazovateľ 30) alebo zníženie spotreby energie prostredníctvom opatrení na úsporu spotreby energie (viď ukazovatele 31 a 32), a preto je jeho použitie obligatórne len vtedy, keď sú tieto ukazovatele relevantné. S metodikou vypracovanou riadiacim orgánom sa tento ukazovateľ môže fakultatívne použiť pre iné intervencie s možným dopadom na emisie skleníkových plynov. Tento ukazovateľ ukáže celkové odhadované ročné zníženie do konca obdobia, nie celkové zníženie v priebehu obdobia.</p> <p>V prípade výroby energie z obnoviteľných zdrojov odhad vychádza z množstva primárnej elektrickej energie vyrobenej v podporených zariadeniach v danom roku (buď jeden rok nasledujúci po dokončení projektu alebo kalendárny rok po dokončení projektu). Energia z obnoviteľných zdrojov má byť neutrálna z hľadiska skleníkových plynov a má nahrádzať výrobu energie z neobnoviteľných zdrojov. Vplyv skleníkových plynov z neobnoviteľných zdrojov sa odhaduje prostredníctvom celkových emisií skleníkových plynov členského štátu na jednotku výroby energie z neobnoviteľných zdrojov.</p> <p>V prípade opatrení na úsporu energie odhad vychádza z množstva primárnej elektrickej energie usporenej prostredníctvom operácií podporených v danom roku (buď jeden rok nasledujúci po dokončení projektu, alebo kalendárny rok po dokončení projektu). Usporená energia má nahrádzať výrobu energie z neobnoviteľných zdrojov. Vplyv skleníkových plynov z neobnoviteľných zdrojov sa odhaduje prostredníctvom celkových emisií skleníkových plynov členského štátu na jednotku výroby energie z neobnoviteľných zdrojov.</p>
	Sociálna infraštruktúra			

35	Starostlivosť o deti a vzdelávanie	osoby	Kapacita podporených zariadení starostlivosti o deti alebo vzdelávacej infraštruktúry	Počet používateľov, ktorí môžu používať novo vybudované ale zmodernizované zariadenia starostlivosti o deti alebo vzdelávacie zariadenia. „Používatelia” v tomto kontexte znamená deti, žiaci alebo študenti, nie učitelia, rodičia alebo iné osoby, ktoré tiež môžu používať dané zariadenia. Patria sem nové alebo zmodernizované budovy alebo nové zariadenie poskytnuté v rámci projektu. Meria nominálnu kapacitu (t.j. počet možných používateľov, ktorý je zvyčajne vyšší než alebo sa rovná počtu skutočných používateľov).
36	Zdravotníctvo	osoby	Počet obyvateľov s prístupom k zlepšeným zdravotným službám	<p>Predpokladá sa, zdravotné služby podporené projektom budú prínosom pre obyvateľov žijúcich v určitej oblasti. Vztahuje sa to na nové alebo zmodernizované budovy, nové zariadenia pre rôzne typy zdravotných služieb (prevenciu, ambulatnú alebo nemocničnú starostlivosť, následnú starostlivosť).</p> <p>Dvojité započítanie je vylúčené v prípade tohto ukazovateľa a to aj vtedy, keď intervencia je naprospech viacerých služieb cielených na tie isté osoby: jedna osoba sa stále počíta len ako jedna osoba, aj keby táto osoba využívala viaceré služby podporené zo štrukturálnych fondov. Ako príklad môžeme uviesť zariadenie následnej starostlivosti, ktoré sa zriadi v meste so stotisíc obyvateľmi. Bude poskytovať služby polovici obyvateľov mesta, preto sa hodnota tohto ukazovateľa zvýši o 50 000. Ak sa neskôr v tomto meste zriadi preventívne centrum, ktoré bude slúžiť všetkým obyvateľom mesta, hodnota tohto ukazovateľa sa zvýši o ďalších 50 000.</p>

	Špecifické ukazovatele rozvoja miest			Aj opatrenia na rozvoj miest musia tam, kde je to relevantné, používať „štandardné“ spoločné ukazovatele. Doleuvedné ukazovatele slúžia na zachytenie konkrétnych intervencií rozvoja miest.
37		osoby	Počet obyvateľov žijúcich v oblastiach s integrovanou stratégiou rozvoja miest	Počet obyvateľov žijúcich v oblastiach s integrovanou stratégiou rozvoja miest v zmysle článku 7 nariadenia 1301/2013 (EFRR). Tento ukazovateľ sa použije pre každú oblasť len jedenkrát.

38		štvorcové metre	Vytvorené alebo rekultivované otvorené priestranstvá v mestských oblastiach	Rozloha renovovaných/novo vytvorených verejne dostupných vonkajších plôch. Nezahŕňa sa sem výstavba, ktorú pokrývajú „štandardné“ spoločné ukazovatele (napr. cesty, rekultivovaná plocha, školské dvory atď.)
39		štvorcové metre	Postavené alebo zrenovované verejné alebo komerčné budovy v mestských oblastiach	Rozloha renovovaných/novo postavených verejných alebo komerčných plôch

40		obytné jednotky	Renovované obydlia v mestských oblastiach	Počet zrenovovaných/novo postavených obytných jednotiek v obytných štvrtiach v rámci obnovy miest.
	Ukazovatele špecifické pre EÚS			

41	Výrobné investície	podniky	Počet podnikov zúčastňujúcich sa na cezhraničných, medzinárodných alebo medziregionálnych výskumných projektoch	Varianta ukazovateľa 26 „počet podnikov spolupracujúcich s výskumnými inštitúciami” s tým rozdielom, že výskumný projekt sa musí kvalifikovať ako cezhraničný, medzinárodný alebo medziregionálny. Ak má zúčastňujúci sa podnik zložky, ktoré pôsobia na rôznych miestach, mala by sa pri posudzovaní cezhraničnosti projektu zohľadniť lokalita zúčastňujúcej sa zložky (zúčastňujúcich sa zložiek).
42		organizácie	Počet výskumných inštitúcií zúčastňujúcich sa na cezhraničných, medzinárodných alebo medziregionálnych výskumných projektoch	Varianta ukazovateľa 41 „počet podnikov zúčastňujúcich sa na cezhraničných, medzinárodných alebo medziregionálnych výskumných projektoch” s tým rozdielom, že tento ukazovateľ počíta spolupracujúce výskumné inštitúcie, a nie podniky. Ak má zúčastňujúca sa organizácia zložky, ktoré pôsobia na rôznych miestach, mala by sa pri posudzovaní cezhraničnosti projektu zohľadniť lokalita zúčastňujúcej sa zložky (zúčastňujúcich sa zložiek).
	Trh práce a odborná príprava			Podľa potreby sa informácie o účastníkoch rozčlenia podľa postavenia účastníkov na trhu práce, pričom sa uvedie, či sú „zamestnaní” , „nezamestnaní” , „dlhodobo nezamestnaní” , „nečinní” alebo „nečinní a nezúčastňujúci sa na vzdelávaní alebo odbornej príprave” .
43			Počet účastníkov iniciatív cezhraničnej mobility	Iniciatívy cezhraničnej mobility sú tie, ktoré sú podporené v rámci investičnej priority uvedenej v článku 7 ods. a písmeno i) nariadenia o EÚS. Účastníkmi sú tí, ktorí spustia takúto iniciatívu. Riadiace orgány by mali vylúčiť dvojité započítavanie v dôsledku viacnásobnej účasti.
44			Počet účastníkov spoločných iniciatív týkajúcich sa miestnej zamestnanosti a spoločnej odbornej prípravy	Spoločné iniciatívy týkajúce sa miestnej zamestnanosti sú tie, ktoré sú podporené v rámci investičnej priority uvedenej v článku 7 ods. a písmeno i) nariadenia o EÚS. Účastníkmi sú tí, ktorí spustia takúto iniciatívu. Riadiace orgány by mali vylúčiť dvojité započítavanie v dôsledku viacnásobnej účasti.
45			Počet účastníkov cezhraničných projektov na podporu rovnosti žien a mužov, rovnakých príležitostí a sociálneho začleňovania	Projekty podporené v rámci investičnej priority uvedenej v článku 7 ods. a písmeno ii) nariadenia o EÚS. Účastníkmi sú tí, ktorí spustia takúto iniciatívu. Riadiace orgány by mali vylúčiť dvojité započítavanie v dôsledku viacnásobnej účasti.

46			Počet účastníkov cezhraničných spoločných vzdelávacích a odborných vzdelávacích programov na podporu zamestnanosti mladých ľudí, možností vzdelávania a vyššieho a odborného vzdelávania	Spoločné vzdelávacie a odborné vzdelávacie programy sú tie, ktoré sú podporené v rámci priority uvedenej v článku 7 ods. a písmeno iii) nariadenia o EÚS. Účastníkmi sú tí, ktorí spustia takúto iniciatívu. Riadiace orgány by mali vylúčiť dvojité započítavanie v dôsledku viacnásobnej účasti.
----	--	--	--	--

Príklady použitia ukazovateľov výsledkov

Príklad 1: Podpora podnikov v menej rozvinutých regiónoch

Popis konkrétneho cieľa

Región X chce podporiť produktivitu MSP, ktoré pôsobia v danom regióne. *Ukazovateľ výsledkov* spojený s týmto cieľom sa definuje ako pridaná hodnota na pracovníka spriemerovaná za všetky MSP. Týmto nástrojom politiky sú nenávratné granty financované EFRR a národným spolufinancovaním. Pri meraní týmto spôsobom je *východisková hodnota* produktivity MSP v danom regióne významne nižšia než celoštátny priemer. Východisková hodnota je 80% celoštátneho priemeru. Východisko poznáme z národnej štatistiky.

Cieľ ukazovateľa výsledkov: Región sa snaží zvýšiť produktivitu MSP, ktoré v ňom pôsobia, na 85% celoštátneho priemeru. Program spolufinancovaný z EFRR bude jedným z prostriedkov na dosiahnutie tohto cieľa. Ak vychádzame z disponibilného rozpočtu, z programu môže byť podporených maximálne 15% MSP. Z minulosti nie je k dispozícii žiadne hodnotenie, na základe ktorého by bolo možné kvantifikovať o koľko zvýšia investičné granty produktivitu podporených podnikov.

Monitorovanie ukazovateľa výsledkov

Výročné správy poskytnú informácie o vývoji produktivity MSP v regióne. Po určitom časovom posune sú tieto informácie dostupné z národných štatistík. Monitorovaním sa zistí, že produktivita MSP v regióne ďalej klesá v porovnaní s celoštátnym priemerom.

Hodnotenie

Okrem zdokumentovania toho, do akej miery sa naplnil cieľ, chce daný región aj zistiť, či je program podpory skutočne účinný. Preto chce použiť kontrafaktuálny prístup k hodnoteniu: cieľom štúdie bude určiť, ako ovplyvnila podpora produktivitu MSP dva roky po uskutočnení investície. Hodnotenie bude vychádzať z tej skutočnosti, že bol k dispozícii obmedzený rozpočet, čo umožnilo podporiť len zlomok oprávnených firiem, ktoré si podali žiadosť o poskytnutie grantu. Odhad vplyvu podpory sa získa porovnaním produktivity firiem tesne nad a firiem tesne pod čiarou na zozname firiem, ktorým bol grant poskytnutý.

Vplyv na čo?

(ukazovateľ výsledkov)

Požadované údaje

Produktivita

Produktivita podporených podnikov po poskytnutí podpory
Produktivita nepodporených podnikov po podpore

Zdroje údajov na účely hodnotenia

Región X sa nachádza v priaznivej situácii : Údaje za podporené a nepodporené podniky sú k dispozícii zo súvah podnikov, ktoré sa predkladajú daňovým orgánom. Región sa s daňovými orgánmi dohodne na prístupe k týmto údajom na účely hodnotenia. Dosiahnuť tento súhlas trvalo niekoľko mesiacov .

Hodnotenie vypracované v roku X zistilo, že z hľadiska produktivity sa viac darí podporeným podnikom než nepodporeným.

Otázky do politickej diskusie

Monitorovací výbor prediskutuje zistenia hodnotenia. Je postavený pred situáciu, v ktorej má program pozitívny dopad na podporené podniky, ale celková produktivita MSP sa zhoršuje. Výbor by mal prediskutovať tento vývoj. Program by potom mohol dostať ďalšie finančné prostriedky, aby zmenil túto situáciu, alebo by región mohol iniciovať iné reformy mimo dosahu spomínaného

programu.

Príklad 2: Podpora výstavby diaľničnej siete vrátane chýbajúcich prepojení na transeurópsku sieť

Popis konkrétneho cieľa

V rámci programu veľkých infraštruktúrnych projektov chce členský štát X rozšíriť svoju diaľničnú sieť vrátane výstavby posledného chýbajúceho projektu v transeurópskej sieti. Tento program je pokračovaním podobného programu v oblasti dopravy z predchádzajúceho programového obdobia. Členský štát sa snaží zlepšiť dostupnosť svojho územia prostredníctvom cestnej siete, čo sa meria indexom dostupnosti cestnej siete (*ukazovateľ výsledkov*).

Východiskom pre rozširovanie projektov TEN-T je to, že dva z troch projektov týkajúcich sa tohto členského štátu (tri diaľničné projekty) sa už dokončili a predstavujú 70% plánovanej dĺžky cestnej siete. *Východiskom* tohto programu infraštruktúry ako celku je hodnota X indexu dostupnosti cestnej siete. Hodnota tohto indexu na začiatku programu sa vypočítala na základe použitia existujúceho modelu národnej dopravy. Členský štát si vytýčil znížiť hodnotu indexu pre tri najzaostávajúcejšie regióny asi o 15% v priebehu programového obdobia (*cieľ ukazovateľa výsledkov*).

Monitorovanie ukazovateľa výsledkov

Počas programového obdobia sa bude index dostupnosti modelovať každý druhý rok, počnúc tretím rokom vykonávania.

Hodnotenie

Plán hodnotenia pozostáva z viacerých prvkov:

- ex post analýzy nákladov a výnosov pre kľúčové projekty spolufinancované programom z predchádzajúceho programového obdobia;
- modelovania indexu dostupnosti s použitím existujúceho modelu dopravy. Tento model umožňuje odčleniť vplyv kľúčových projektov financovaných v rámci programu infraštruktúry na index dostupnosti.

Vplyv na čo?

(ukazovatele výsledkov)

Index dostupnosti cestnej siete

Požadované údaje

Údaje o cestnej doprave zberané prostredníctvom pravidelných národných a regionálnych zisťovaní

Príklad 3: Posilnenie inovácie v MSP

Popis konkrétneho cieľa

Región X chce posilniť inováciu v MSP. Problém, ktorý je potrebné vyriešiť, je nedostatočná kapacita internej inovácie v podnikoch. Z toho vyplýva, že *ukazovateľ výsledkov* je percentuálny podiel MSP, ktoré inovujú interne. Tento ukazovateľ je zvolený z koša ukazovateľov, ktoré sa používajú pre prehľad výsledkov regionálnych inovácií (Regional Innovation Scoreboard, RIS). Je zadaný nasledovne:

MSP s internou inovatívnou činnosťou. Pojem inovatívne firmy znamená tie firmy, ktoré predstavili nové výrobky alebo postupy buď 1) interne alebo 2) v kombinácii s inými firmami. Tento ukazovateľ nezahŕňa nové výrobky alebo postupy vyvinuté inými firmami.

Nástrojmi politiky sú nenávratné granty podnikom. Tento región odhaduje, že objem prostriedkov programu umožní podporiť do 10% MSP v regióne.

Východiskom je percentuálny podiel MSP, ktoré inovovali interne v roku pred začatím programu.

Cieľom je vyššie percento takýchto MSP. Región verí, že na konci obdoba je možné dosiahnuť hodnotu medzi 30 až 35%.

Monitorovanie ukazovateľa výsledkov

Prehľad výsledkov regionálnych inovácií (RIS) sa aktualizuje každé dva roky. V zásade sa údaje zbierajú prostredníctvom zisťovania komunitných inovácií, ktoré sa realizuje každé dva roky.

Hodnotenie

Hodnotenie sa zameriava na mechanizmy a prekážky, ktoré pomáhajú alebo bránia MSP zaviesť internú inovatívnu činnosť. Prípadné faktory, ktoré ovplyvňujú rozhodovanie MSP, a ktoré je preto potrebné preskúmať, sú:

- prístup k úverovým zdrojom,
- schopnosť pritiahnúť kvalifikovaných odborníkov,
- „inovatívne prostredie“, napr. miera spolupráce medzi podnikmi, univerzitami/vysokými školami a verejnými inštitúciami.

Dve zisťovania - jedno o podnikoch a druhé o tvorcach politiky - tri roky od začatia programového obdobia poskytnú potrebné vstupy. Kľúčovým je umožniť respondentom hodnotiť a stanoviť poradie uvedených faktorov a preskúmať ostatné. Výklad výsledkov zisťovania urobí skupina odborníkov pre preskúmanie aj na základe diskusie s príjemcami a tvorcami politiky.

Vplyv na čo?

Údaje potrebné pre hodnotenie

Percentuálny podiel MSP inovujúcich interne inovácií

Hodnoty ukazovateľa vyňaté z prehľadu regionálnych zisťovanie inovácií
Výsledky zisťovaní na účely hodnotenia

Príklad 3a: Príklad konkrétneho cieľa, ktorý je potrebné doladiť - Posilnenie VaV v MSP v rozvinutejšom regióne

Popis konkrétneho cieľa

Budúci riadiaci orgán navrhne použiť financovanie EFRR na posilnenie VaV v MSP vo svojom regióne. Na priblíženie, výdavky podnikov na VaV sa použijú ako *ukazovateľ výsledkov*.

Východiskom by bola úroveň výdavkov na VaV v MSP v regióne v roku pred začatím programu vyjadrená ako výška výdavkov na VaV na zamestnanca ročne. Táto hodnota je dostupná z národných alebo regionálnych štatistík.

Cieľom by bolo zachovať tento percentuálny pomer v rozpätí x eur. Ukázalo sa, že suma výdavkov na VaV na zamestnanca sa stabilne držala v uplynulých rokoch.

Navrhovaným nástrojom politiky (*akcia*) sú nenávratné granty podnikom. Tento región odhaduje, že objem prostriedkov programu umožní podporiť do 0,2% MSP v regióne (asi 80 podnikov). Región sa domnieva, že táto podpora bude mať vplyv na podporené podniky, ale že podpora nepostačí na to, aby sa zmenila hladina výdavkov na VaV v podnikoch v danom regióne.

Monitorovanie ukazovateľa výsledkov

Regionálne štatistiky o výdavkoch na VaV sú k dispozícii každé dva roky.

Hodnotenie

Hodnotenie vypracuje odhad vplyvu na podporené podniky z hľadiska ich výdavkov na VaV. Metóda, ktorú tu predpokladáme použiť, sa nazýva difference-in-differences a integruje i regresnú analýzu. Táto metóda si vyžaduje vykonať pozorovania podporených a nepodporených podnikov pred a po intervencii. Potrebné údaje nebudú pochádzať z monitorovania, ale z komerčnej databázy.

Intervencia, ktorá je predmetom spochybnenia

Keď riadiaci orgán predloží návrh operačného programu budúcim členom monitorovacieho výboru (partnerom) GR pre regionálnu politiku, vyjadria sa pochybnosti voči intervencii: partneri spochybnia jej relevantnosť: je príliš malá na to, aby viedla k reálnej zmene úrovne výdavkov na VaV v MSP v danom regióne. Od riadiaceho orgánu sa žiada, aby venoval pozornosť nasledovnému:

- Opätovne zadefinoval oprávnený počet podnikov. To sa dá dosiahnuť obmedzením počtu oprávnených MSP z hľadiska zemepisného, z hľadiska pobočiek, alebo najpravdepodobnejšie limitovaním typu podporovaných MSP, napríklad určitou technologickou úrovňou.
- ako možno s primeranými nákladmi určiť východiskovú hodnotu za r. 2013 pre novo určené oprávnené podniky.

Príklad 4: Európska územná spolupráca

Popis konkrétneho cieľa

Dva regióny pokryté programom cezhraničnej spolupráce si kladú za cieľ zlepšiť služby vzdelávania poskytované cezhranične. Podpora (granty) sa poskytuje na cezhraničné aktivity súvisiace so vzdelávaním v nasledujúcich oblastiach: spolupráca medzi univerzitami/vysokými školami, školami a poskytovateľmi odbornej prípravy, mobilita pracovníkov, vzájomné uznávanie titulov, jazyková odborná príprava a výmenné programy.

Tento program má určené dva *ukazovatele výsledkov*:

1. Prístup k službám vzdelávania na druhej strane hranice meraný ako počet osôb využívajúcich služby vzdelávania na druhej strane hranice.
2. Kvalita služieb vzdelávania cezhranične meraná ako miera spokojnosti osôb využívajúcich tieto služby.

Východiská

1. Počet osôb využívajúcich služby vzdelávania na druhej strane hranice na začiatku programu je známy z administratívnych údajov (2 000 osôb).
2. Miera spokojnosti osôb využívajúcich služby vzdelávania na druhej strane hranice na začiatku programu nebola známa. V rámci prípravy programu regióny spustili telefonický prieskum u tisíce aktuálnych používateľov týchto služieb. Prieskum zistil, že 50% používateľov bolo spokojných s kvalitou služieb vzdelávania, 20% bolo veľmi spokojných a podľa 30% bola situácia neuspokojivá.

Cieľ ukazovateľov výsledkov: Regióny si vytýčili zvýšiť percentuálny podiel spokojných a veľmi spokojných používateľov na 80% všetkých používateľov, pričom počet používateľov by mal vzrásť aspoň o 100 osôb.

Monitorovanie ukazovateľov výsledkov

Počet osôb využívajúcich služby vzdelávania na druhej strane hranice možno ročne monitorovať z administratívnych štatistík. Monitorovanie vývoja miery spokojnosti sa zabezpečí telefonickým prieskumom zorganizovaným každé dva roky.

Hodnotenie:

Regióny plánujú zaviesť proces hodnotenia, ktorý aktívne zapojí aktívnych a potenciálnych používateľov cezhraničných služieb vzdelávania. V sérii diskusií s účastníkmi budú hodnotitelia zisťovať, ktoré podporené služby vnímajú ako osobitne úspešné, prečo, a ktoré služby vnímajú ako menej užitočné. Okrem toho sa budú hodnotitelia pýtať osôb nepoužívajúcich tieto služby, prečo (ešte) nevyužili ponuku cezhraničného vzdelávania, a čo by sa podľa ich názoru malo zmeniť.

Štruktúra štandardov hodnotenia⁵:

A) Činnosti hodnotenia sa musia náležite zorganizovať a vybaviť zdrojmi, aby splnili svoj účel.

1. Programy by mali aplikovať funkciu hodnotenia s jasne určenou zodpovednosťou za koordinovanie aktivít hodnotenia.
2. Na túto funkciu hodnotenia musia byť jasne stanovené a primerane pridelené ľudské a finančné zdroje.
3. Každý program musí mať jasne určené postupy zapojenia zainteresovaných strán.

B) Činnosti hodnotenia musia byť transparentne naplánované, aby v náležitom čase boli k dispozícii výsledky hodnotenia.

1. Program hodnotenia má vypracovať v súlade s funkciou hodnotenia v súčinnosti so zainteresovanými stranami.
2. Všetky aktivity musia byť pravidelne hodnotené úmerne voči prideleným zdrojom a očakávaným vplyvom.
3. Hodnotenia musia byť načasované tak, aby ich výsledky boli k dispozícii pri rozhodovaní o vypracovaní a zmenách aktivít.

C) Hodnotenie musí byť navrhnuté tak, aby stanovovalo ciele a náležité metódy a prostriedky na riadenie postupu hodnotenia a jeho výsledkov.

1. Pre každé hodnotenie by sa mala vytvoriť riadiaca skupina, ktorá poradí vo veci zadania, podporí prácu hodnotenia a zúčastní sa posúdenia kvality hodnotenia.

D) Činnosť hodnotenia musí poskytnúť spoľahlivé a zmysluplné výsledky.

1. Hodnotenie sa musí vypracovať tak, aby sa výsledky opierali o dôkazy a dôslednú analýzu.
2. Všetci aktéri zapojení do aktivít hodnotenia musia dodržiavať zásady a pravidlá upravujúce konflikt záujmov.
3. Hodnotitelia majú slobodne prezentovať svoje výsledky bez nejakých kompromisov či zasahovania.
4. Záverečná hodnotiaci správa musí ako minimum uviesť účel, kontext, otázky, informačné zdroje, použité metódy, dôkazy a závery.
5. Kvalita hodnotenia musí byť posúdená na základe vopred stanovených kritérií.

Odporúčame oboznámiť sa s nasledujúcimi zdrojmi:

- Kvalita hodnotiacej správy: EVALSED, The Guide.
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/evalsed/guide/designing_implementing/managing_evaluations/quality_en.htm
- Webová stránka Európskej evaluačnej spoločnosti: Poskytuje prístup k štandardom národných evaluačných spoločností.
<http://www.europeanevaluation.org/library/evaluation-standards.htm>

⁵ Upravené z: Evaluation standards of the European Commission (Hodnotiace štandardy Európskej komisie). Oznámenie komisii, návrh komisárky Dalie Grybauskaitėovej po dohode s predsedom Európskej komisie. Posilnenie využívania hodnotenia ako strategická nevyhnutnosť. (v angl. Communication to the Commission from Ms Grybauskaitė in agreement with the president. Responding to Strategic Needs: Reinforcing the Use of Evaluation.) Brusel, 2007.

- OECD, 2010. Štandardy kvality pre vypracovanie hodnotenia.
<http://www.oecd.org/dataoecd/55/0/44798177.pdf>

Odporúčaná literatúra

1. EVALSED. Online zdroj usmernení k hodnoteniu spoločensko-hospodárskeho vývoja.
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/guide/guide_evalsed.pdf
EVALSED poskytuje krátky úvod do viacerých techník hodnotenia. Súčasťou EVALSED je i knižnica hodnotení vypracovaných v rámci regionálnej politiky.
2. Hodnotenie vplyvu a rozvoj. NONIE - Sieť sietí v oblasti hodnotenia vplyvov.
<http://www.worldbank.org/ieg/nonie/>
3. Société Française de l'Evaluation. Evaluation des impacts des programmes et services publics. 2011.
http://www.sfe-asso.fr/sfe-evaluation.php?mode=cahiersindiv&id_cahier=21
4. Addressing attribution of cause and effect in small n impact evaluations: towards an integrated framework. Howard White and Daniel Phillips, June 2012
<http://www.3ieimpact.org/en/evaluation/working-papers/>
5. Kľúčový kontrolný zoznam hodnotenia. Michael Scriven, 2005
http://www.wmich.edu/evalctr/archive_checklists/kec_feb07.pdf
6. Ukazovatele výstupov a ciele. Metodická poznámka, ktorú pre GR pre regionálnu politiku vypracovala Skupina na vysokej úrovni pod vedením F. Barcu a P. McCanna.
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/performance_en.htm
7. Evaluation standards of the European Commission (Hodnotiace štandardy Európskej komisie). Oznámenie komisii, návrh komisárky Dalie Grybauskaitėovej po dohode s predsedom Európskej komisie. Posilnenie využívania hodnotenia ako strategická nevyhnutnosť. (v angl. Communication to the Commission from Ms Grybauskaitė in agreement with the president. Responding to Strategic Needs: Reinforcing the Use of Evaluation.) Brusel, 2007.
http://ec.europa.eu/dgs/information_society/evaluation/data/pdf/sec_2007_0213_en.pdf

Európska komisia

PROGRAMOVÉ OBDOBIE 2014-2020 - USMERŇOVACÍ DOKUMENT K MONITOROVANIU A HODNOTENIU -

Koncepcie a odporúčania

2015 — 44 s. — 21 x 29.7 cm

**PUBLIKÁCIE EÚ JE MOŽNÉ
OBSTARÁŤ**

Bezplatné publikácie:

- prostredníctvom EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- na zastúpeniach a delegáciach Európskej únie. Kontakty na ne sú uvedené na internete. (<http://ec.europa.eu>) alebo zaslaním faxu na číslo +352 2929-42758.

Spoplatnené publikácie:

- prostredníctvom EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Spoplatnené predplatné (napr. výročných publikácií Úradného vestníka Európskej únie a správ o prípadoch na Súdnom dvore Európskej únie):

- prostredníctvom predajcov Úradu pre publikácie (http://publications.europa.eu/others/agents/index_en.htm)

[doi:10.2776/96965](https://doi.org/10.2776/96965);